

TARTU ÜLIKOOLI NARVA KOLLEDŽ
EESTI KEELE JA KIRJANDUSE LEKTORAAT

Anna Milovidova

NARVA KEELTELÜTSEUMI ÕPILASTE EESTI KEELE OSKUSEST

Magistritöö

Juhendaja Mart Rannut

NARVA 2015

SISUKORD

1. Sissejuhatus	1
2. Keeleoskus	2
2.1. Mis on mitmekeelsus ja keeleoskus?	2
2.2. Keelekeskkond ja motivatsioon	8
2.3. Narva haridusasutuste ülevaade	12
3. Narva Keeltelütseumi õpilaste eesti keele oskusest	22
3.1. Eesti riikliku põhikooli õppekava analüüs	22
3.2. Keeleõppest Narva Keeltelütseumis	24
3.3. Narva Keeltelütseumi õppekava analüüs (esimene kooliaste)	25
3.4. Narva Keeltelütseumi 1. klassi eesti keele ainekava analüüs	26
3.5. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava analüüs	28
4. Uurimus	31
4.1. Uurimuse ülevaade	31
4.2. Narva Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste küsitlus	31
4.3. Sisendkeeleoskus tavaklassis ja keelekümbusklassis	32
4.4. Keeleoskus 1. klassi lõpus	35
4.5. Narva Keeltelütseumi 1. klassis töötavate õpetajate küsitlus	49
4.6. Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste vanemate küsitlus	53
4.7. Küsitluse analüüs	53
4.8. Teised koolid	72
4.9. Uurimuse kokkuvõte	77
Kokkuvõte	82
LISAD	85
Lisa 1	85
Lisa 2	88
Summary	89
Materjali allikad:	91
Kirjandus:	95

1. Sissejuhatus

Keeli hakkab laps omandama juba enne sündi, ta kuuleb teda ümbritsevate inimeste hääli (ennekõike ema häält) ja seega üht või mitu keelt. Pärast lapse sündi kasutatakse enamikes peredes üht keelt lapsega suhtlemiseks, mis edaspidi saab lapse emakeeleks. Mitmekeelse keskkonna puhul hakkab laps küllaltki kiiresti eristama oma emakeelt teistest keeltest. Põhikoolis on kõik õpilased kohustatud õppima riigi- ja ka üht võõrkeelt. Kuna meie elame Eesti Vabariigis, siis meie riigikeeleks on eesti keel. Seda hakatakse üldjuhul õppima juba lasteaias, mõnes neist on olemas keelekümblusprogramm, mis võimaldab lapsel pidevalt kuulda ja kasutada eesti keelt juba eelkoolieas. Õppimist võib selle programmi järgi jätkata koolis, kus on olemas selleks ette nähtud klassid.

Antud magistritöö raames antakse ülevaade Narva Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste eesti keele oskusest ning esimeses klassis töötavate õpetajate ja esimese klassi õpilaste vanemate küsitlusest, selgitamaks nende arvamust õpilaste eesti keele oskuse kohta.

Käesolev uurimus on autori arvates väga aktuaalne just Narva linnas, sest siin domineerib elanike keelekasutuses vene keel (Rannut 2005). Kuna keelte kommunikatiivse omandamise parimaks ajaks peetakse lapsepõlve, siis uurimuse eesmärgiks on välja selgitada vene emakeelega laste eesti keele oskus, ennekõike nende laste oma, kes õpivad 1. klassis, sest just koolis alustatakse aktiivse teadvustatud eesti keele õppimisega ning keelekümblusklassides see on palju aktiivsem kui tavaklassis.

Töö hüpoteesid on:

- Vene emakeelega ja keelekümblusklassi õpilastel on võrdne eesti keele oskus.
- Õpetajad on rahul õpilaste eesti keele oskusega.
- Vanemad valivad tavaklassi oma laste jaoks, sest ei pea eesti keele oskust vajalikuks.

2. Keeleoskus

2.1. Mis on mitmekeelsus ja keeleoskus?

Tänapäeval on palju inimesi, kes valdavad peale emakeele kaht, kolme keelt või isegi rohkem. Neid nimetatakse mitmekeelseteks. Siin eristatakse mõnikord kahte terminit: mitmekeelsus (ingl. *multilingualism*) ja paljukeelsus (ingl. *plurilingualism*).

Mitmekeelsus puudutab rohkem ühiskonda ja tähendab seda, et osatakse mitut keelt või et eri keeled eksisteerivad koos ühiskonnas. Seda võib saavutada näiteks keelte õpetamisega koolis, inspireerides õpilasi võõrkeeli õppima. Paljukeelsus puudutab juba konkreetset isikut ja tähendab, et kui inimene valdab mitu eri keelt, siis ei jäädvusta ta neid keeli ja kultuuriteadmisi eraldi, vaid ta moodustab suhtluspädevuse, kuhu kuuluvad kõigi keelte teadmised ja kogemused ning omandatud keeled põimuvad ja mõjutavad üksteist. Eesti keeles seostub mitmekeelsuse termin mitmekultuurilisuse omaga .
(Rannut 2003: 23)

Tänapäeval on keelehariduse eesmärk teisenenud. Enam ei peeta tähtsaks mitme keele üksteisest lahus omandamist. Praegu püütakse keelekorralduslikult laiendada inimeste keelepagasit. See tähendab, et hariduasutustes peab olema mitmekesine keelte valik, mida saab õppida. Kuna keelte õppimine kestab terve meie elu, on tähtis arendada noorte motivatsiooni, oskusi ja enesekindlust keelekogemuse saamiseks väljaspool kooli. Seega keelte õpetamine ei piirdu enam teatud keeleoskustaseme saavutamisega, kuigi see on väga oluline (Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine, hindamine: 4)

Antud töö raames autor vaatleb keelt informatsiooni edastaja tähenduses. On olemas mitu keelekuju, nt loomulik keel, formaalkeel, tehiskeel jne. Kõige tähtsamaks neist peetakse loomulikku keelt ehk esimest keelt (selleks on peamiselt emakeel), mille laps omandab loomupäraselt läbi kuulamise ja ümbritsevate inimestega suhtlemise ning kui see on selgeks tehtud, kasutatakse keelt oma igapäevastes tegemistes. (Karlsson 2002: 16)

Keeleoskus tähendab oskust kasutada keeleteadmisi (hääldus, grammatika, sõnavara) eesmärgipäraselt nii suuliste ja kirjalike tekstide mõistmiseks (kuulamis- ja lugemisoskus) kui ka koostamiseks (rääkimis- ja kirjutamisoskus), võttes arvesse

konteksti ja suhtluspartnereid. (Hausenberg jt 2004: 8)

Kommunikatiivne keeleoskus on oskus võõrkeelses keelekeskkonnas oma vajaduste piires toime tulla. (Hausenberg jt 2004: 8). Antud töös keskendume just selle mõiste retseptsioonile Narva kontekstis.

Keeleoskust määratletakse traditsiooniliselt keeleteadmiste ja nendele vastate pädevustega, milleks on sõnavara ulatus, grammatiliste struktuuride omandamine jmt. Eesti läks 1990-ndate aastate lõpus üle keeleoskuse funktsionaalsele mõõtmisele, mis põhineb toimetulekul erinevates olukordades ja oskustel nendes keelt kasutada.

Lisaks objektiivsetele keeleoskuse määratlustele kasutatakse sotsioloogilistes uuringutes respondentide subjektiivset enesehinnangut, kus vastaja ise otsustab oma keeleoskuse üle. Selline hinnang ei pruugi objektiivse keeleoskuse mõõtmise kaudu saadud hinnanguga kattuda, sest siin mängivad rolli mitmed subjektiivsed faktorid, nt kokkupuude vastava keelega, sellega seotud hoiakud jmt.

Keeleõppekorraldus Eestis

Riikliku õppekava järgi õpetatakse eesti keelt juba lasteaiast alates, nimelt 3. aastast. Vanematel on võimalus valida, kas nende laps õpib tavarühmas/klassis või keelekümbelusrühmas/klassis. Keelekümblusprogrammi järgi õpitakse vähemalt 50% ainetest sihtkeeles, antud juhul eesti keeles. See metoodika võimaldab lapsel edukalt omandada eesti keel heal tasemel niimoodi, et emakeel ei oleks kahjustatud (<http://kke.innove.ee/kkk>).

Keelekümblus jaguneb varaseks, vahepealseks ja hiliseks ning teise keele mahu järgu õppekavas täielikuks ja osaliseks.

Varase täieliku keelekümbluse programmi kasutatakse kõige sagedamini. Seda alustatakse lasteaias 4-5aastaste lastega. Kahel esimesel õppeaastal töö toimub ainult teises keeles. Lugemis-, kirjutamis- ja arvutamisoskust õpetatakse kõigepealt teises keeles ning seejärel emakeeles. Õpetaja on kakskeelne ning ta valdab õppekeelt kas emakeelena või emakeelekõneleja tasemel. Kolmandal õppeaastal algab laste emakeele (K1) õpetus 1 tund päevas. Tasapisi hakatakse rohkem ained õpetama emakeeles ning algkooli lõpuks see suureneb kuni 50%. Selleks ajaks on kõneladus saavutatud ning lugemis- ja kirjutamisoskus teises keeles on heal tasemel vastavalt oma vanusele.

Varane osaline keelekümblus tähendab seda, et pooled õppeainetest algklassides on kümbluskeeles ning pooled on lapse emakeeles ning üht ja sama ainet ei õpetata korraga kahes keeles ja ei tõlgita paralleelselt ka.

Topeltkeelekümblus on rakendatav muukeelsete laste puhul, kelle kodukeel erineb nii laste emakeelest kui ka kümbluskeelest. (Rannut 2000: 11)

Keelekümbluse üldised põhimõtted on järgmised:

- osalemine peab olema vabatahtlik (lapsed ja vanemad teevad vabatahtliku valiku, kas õpid keelekümblusprogrammi järgi või mitte);
- rühmad peavad olema keeleliselt ettevalmistuselt ja sotsiaalselt homogeensed (keelekümblusrühmad moodustatakse nii, et selles olevatel lastel oleks ühesugune keeleline kui ka sotsiaalne taust);
- kakskeelse õppe edukus seisneb mõlema keele arengu soodustamises (teise keele edukas arenemine on võimalik ainult siis, kui samal ajal arendatakse ka lapse emakeelt; siin on väga tähtis roll vanematel, sest kui nad ei toeta kodus lapse emakeele arengut, siis lapse mõtlemiskeel jääb unarusse);
- lapse kõne- ja mõtlemiskeele arengu eripära arvestamine (mõtlemiskeele areng toimub aeglasemalt kui kõnekeele oma ning on seotud lapse vaimse arenguga);
- lapse suhtumine mõlemasse keelde peab olema positiivne (kakskeelse õppe lõpus laps ei pea häbenema oma emakeelt, samuti ei tohi olla, et laps või vanemad suhtuksid teise keele õppimisse negatiivselt, sest siis häid tulemusi ei ole võimalik saavutada);
- õpetaja on kakskeelne (õpetaja peab kõnelema sihtkeelt kas emakeelena või emakeelekõneleja tasemel);
- tunnis kasutatakse ainult sihtkeelt (keelekümblustunnis ei kasuta õpetaja laste emakeelt, terve õppeprotsess toimub sihtkeeles, kasutades mitteverbaalseid ja visuaalseid vahendeid);
- teise keele õpe toimub integreeritud õppekava järgi (sihtkeelt õpitakse mitte ainult teise keele tunnis vaid ka teiste ainete ja igapäevaste tegevuste läbi);
- üks õpetaja – üks keel (teise keele õppimine toimub emakeele õppimise põhimõttel, sidudes keele kõnelejaga vastavalt olukorrale);
- üht ja sama ainet õpetatakse ainult ühes keeles;
- õpilaskeskne õpetus;
- vigade parandamine parafraseerimise teel (lapsed omandavad keelt õpetaja õige keelekasutuse läbi, parafraseerimise kaudu);
- õpetaja kõne on kohandatud vastavalt õpilaste keeleoskusele (nt õpetaja kõne on aeglasem, sisaldab rohkem kaasteksti ning grammatiliselt lihtsustatud).

(Rannut 2000: 16-18)

Eesti keele õppe alustamine teatud eas põhineb teise keele omandamise uurimistulemustel, mille järgi kõige viljakam teise keele õppeperiood inimese elus on 5.-10. eluaastani. Just selles eas lastel toimub keele omandamise protsess kergemini ja kiiremini ning ta saavutab õigemat hääldust ning parimad tulemusi. Järelikult lõpeb kõige viljakam keeleõppeperiood kooli algastmega. (Rannut 2000: 8)

Antud töö raames uuritakse teiskeelse lapse eesti keelt varases eas. Kui laps omandab kaks keelt korraga, siis nimetatakse teda kakskeelseks. See võib olla varane ja hiline, sõltudes sellest, mis vanuses kakskeelsus hakkab lapsel välja kujunema. Enne üheteistkümnendat eluaastat välja kujunenud kakskeelsus on varane, pärast üheteistkümnendat eluaastat hiline. Samuti kakskeelsus võib olla samaaegne ja astmeline. Need erinevad kahe keele omandamise protsessis.

Samaaegne ehk simultaanne kakskeelsus tähendab seda, et laps õpib enne 3 aastaseks saamist kahes või kolmes keeles samaaegselt kõnelema. See toimub kolme astme kaudu.

1. Kui laps õpib kahte keelt korraga, segab ta neid üheks süsteemiks.
2. Umbes 2 ja poole 6aastaseks saanud laps hakkab eristama sõnu ühes ja teises keeles ning oskab valida keelt vastavalt inimesele, kellega ta räägib. Oma kõnes ta kasutab tervikfraase ehk holofraase ning imiteerib keelekasutajate kõnet ja käitumist.
3. Kui üht keelt kasutatakse rohkem kui teist, siis see muutub domineerivaks keeleks (nt kooli õppekeel). Seitsmendaks eluaastaks laps saab hakkama nii sõnavara kui ka grammatikaga emakeelekõneleja tasemel vastavalt oma vanusele.

Astmeline kakskeelsus tähendab, et laps hakkab teist keelt õppima pärast kolmeaastaseks saamist ning oma emakeeles on ta omandanud põhireeglid, mis abistavad teda teise keele õppimisprotsessis. See protsess toimub samuti kolme astme kaudu.

1. Sotsiaalne suhtlemine K2 kõnelejatega. Laps toetub terviklikele fraasidele ja lausele, mis on talle meelde jäänud ning kasutab mitteverbaalset suhtlemist.
2. Selle astme iseloomustab põhimõte „hakka rääkima“. Laps loob oma lauseid, mis koosnevad nii holofraasidest kui ka mõnedest uutest sõnadest.
3. Korrektne rääkimine korrektse sõnavara, grammatika ja häälduse kasutamisega. (Rannut 2003: 16-18)

Teise keele arengu protsess läbib mitu faasi, nendeks on vaikiv periood, koodivahetus ja holofraaside kasutamine.

Vaikiv periood on iseloomulik lastele, kes õpivad kakskeelsete programmide järgi.

Kõigepealt laps talletab teist keelt endasse ning kui ta on valmis end teises keeles väljendada hakkab ta kõnelema ilma aktsendita õpetaja poolt kuulnud korrektsete lausete või fraasidega. See periood aitab vähendada vigu ning parandada hääldust ja võtta teine keel omaks.

Koodivahetus ilmneb kahel viisil: algfaasis segakeelena ning hiljem funktsionaalselt spetsialiseeritud keelevahetusena (Rannut 2000: 9).

Kakskeelsusest rääkides on oluline eristada individuaalset ja ühiskondliku kakskeelsust.

Kui me näeme kakskeelset inimest see ei tähenda, et tema keelekollektiiv on ka selline ning vastupidi, ametlik kakskeelsus ei tähenda, et iga elanik on selline. (Rannut jt 2003: 128)

Laps ja täiskasvanu omandavad keelt erinevalt, kuigi uurijatel siamaani ei ole ühist arvamust selle kohta, millal lõpeb keelte tinglik samaaegne omandamine. Seega on kakskeelsust parem jaotada aja järgi. Laste kakskeelsuse uurimine on omaette distsipliin (Rannut jt 2003: 137).

Tänapäeval võib inimestelt tihti kuulda, et on väga hea, kui laps omandab samaaegselt kaks või kolm keelt, järelkult tulevikus ta saab neid kasutada.

Kuid kuivõrd ohtlik võib-olla kakskeelsus? 20. sajandi esimese poole uuringud viitasid, et kakskeelsus võib olla kahjulik lapse jaoks. Toodi esile järgmiseid argumente:

- Kui laps omandab korraga kaks keelt, siis tema tähelepanu ja jõud jagavad kahe keele vahel ning see väsitab last.
- IQ ja erinevad verbaalsed ning kognitiivsed oskused on kakskeelsetel lastel halvemad.
- Teise keele varajane õppimine seab ohtu emakeele arengut.
- Kakskeelse inimese isiksus on lõhenenud, sest ta ei tea missugusse kultuuri kuulub.
- Kakskeelsete laste areng toimub aeglasemalt ning esineb palju erinevaid kõnehäireid.
- Segasõnavara tekkimine on halb lapse jaoks. (Rannut jt 2003: 138 – 141)

Vaatamata sellele, et need argumendid on väga levinud inimeste seas, ei vasta need tänapäeva keeleteaduse arusaamadele. Kõigepealt arusaam keelest on märgatavalt muutunud. Tol ajal läbi viidud teste ei saa usaldada, kuna nende abil uuriti rohkem USA

uusimmigrante, neid inimesi, kelle sotsiaalne kiht on madal ning kellel peale inglise keele õppimisega seotud raskuste olid probleemid ka paljude olmeraskustega toime tulemisega. Samuti eeltoodud argumentide taustaks oli eelarvamus, et inimene ei saa pidada omaks kahte kultuuri või keelt.

Kokkuvõtteks võib öelda, et:

- Kakskeelsus ei ole kahjulik, sest kahe keele oskus ei tekita vaimseid või psüühilisi kahjustusi, ei peata arengut.
- Kakskeelset isikut ei pea kuidagi keeruliselt defineerida, see on lihtsalt inimene, kes kasutab pidevalt kahte keelt.
- Enamik maailma elanikest on kakskeelsed, ning seda on õigemine pidada normiks, mitte erandiks.
- Kahe keele samaaegne ja teise keele hiline omandamine on erinevad nähtused.
- Kakskeelsus on kasulik, sest selle abil inimene saab juurdepääsu mitme kultuuri juurde, saab vabalt valida infoallikaid ning omab majanduslikke eeliseid.

(Rannut jt 2003: 139-145)

2.2. Keelekeskkond ja motivatsioon

Keele omandamine sõltub paljuski sellest kus inimene elab. Kui elatakse sellises keelekeskkonnas, mis soodustab keele õppimist ja kasutamist, siis omandamine toimub kiiremini. Isegi ühes riigis keelekeskkond võib erineda sõltuvalt inimese elukohalt. Näiteks, Eesti keelekeskkonnad võib jagada kaheks eraldatud ja kaheks hajutatud piirkonnaks, kus keskkond mõjutab erinevalt nii õppimis motivatsiooni kui ka keelekasutust. (Rannut 2005: 130). Antud uurimuse eesmärgiks oli kaardistada erineva sotsiolingvistikilise keskkonna mõju vene õpilaste eesti keele kasutusele ja arengule „ning näidata integratiivse motivatsiooni ja sihtkeelt emakeelena kõnelejatega suhtlemise olulisust teise keele omandamisel.“ (Rannut 2005: 175) Selle käigus toimus vaatlus, mille keskmes oli õpilast ümbritsev sotsiolingvistiline keskkond kodu ja koolivaliku tasandil. Olid välja töötatud Eesti venekeelsete kogukondade integratsiooni mõjutavate sotsiolingvistiliste keskkondade mudelid. Neid analüüsid tulid esile keskkonna mõju erinevused vene õpilaste integratsioonimotivatsioonile ning keelekasutuse ja keeleoskuse kujunemisele. Uurimus näitas, et kõige madalam oli eesti keele oskus Ida-Virumaal, kus 40% vanematest ei osanud üldse eesti keelt, ülejäänud 60%-st ütles valdav enamus, et oskab natuke. See kinnitab, et sihtkeele oskuse ja integratiivse motivatsiooni vahel on tugev seos. Nendes piirkondades, kus vene elanikkonna arv oli suur, puudus motivatsioon eesti keele kasutamiseks ja eestlastega suhtlemiseks, eesti keelt õpitakse kõigepealt töökoha saamiseks ja edasiõppimiseks. Eestlaste ja venelaste omavahelised suhted on negatiivsemad kui mujal. Kõige paremad suhted oli seal, kus vene keele kõnelejate arv oli alla 5%. Seal omandati eesti keelt rohkem eestlastega igapäevases suhtlemises. Lapsevanemate suhtumine eesti keelde erines vastavalt nende laste koolivalikule, need, kes ei pidanud eesti keelt eriti tähtsaks, ei pannud oma lapsi eesti kooli ning see omakorda mõjutas laste keeleoskust ja -kasutust, sest igapäevane suhtlemine toimub sõpradega, kes on kõigepealt klassikaaslased.

Keelekümblusklassis ja eesti koolis õppivate vene laste sõnavarauuringu tulemused näitavad, et keeleõppetundide mahust olulisem on integratiivne motivatsioon, mis võrdub soovi ja võimalusega eestlastega suhelda.

Vene õpilaste edaspidist keelekasutust ja eesti keele arengut mõjutab kõigepealt keskkond, kus toimub eestikeelne suhtlus. (Rannut 2005: 130, 175-177)

Antud uurimust tõestab vägagi Narva linnaelanike eesti keele oskus. Narvas on valdav enamus elanikelt vene keelt emakeelena kõnelevad inimesed, mille tõttu linnas puudub

eestikeelne keelekeskkond. Samuti Venemaa lähedus mõjutab siin elavate inimeste eesti keele õppimise motivatsiooni ning keelekasutust. Eesti keelt õpitakse peamiselt koolis ning selleks, et edaspidi head töökoha saada või jätkata õpinguid Eestis.

Keeleoskus

Keeleoskuse mõõtmine on väga raske ja vastutust nõudev protsess, sest saadud hinnang enda keeleoskuse kohta võib oluliselt õjutada inimese edaspidist elu. Kõige õiglasem mõõtmise meetod on kvaliteetne eksam, mille koostavad eksamikeskused ning iga eksami juurde kuuluvad ka teatud kvaliteedinõuded (nende seisukohalt tähelepanu väärib see fakt, et pädevustesti koostamine ei ole ühekordne tegevus, vaid kaua kestev protsess, kus ühe testi tulemuste analüüs aitab järgmise testi koostamisel). Selleks, et tagada eksamikvaliteedi on vaja järgida kvaliteedinõudeid, mis on esitatud eksamistandardites ja -koodeksites. Esimene eksamistandard oli koostatud 1985. a Ameerika Ühendriikide kolme organisatsiooni testimispraktika ühiskomisjoni poolt ning 1999. a ilmus haridus- ja psühholoogiatestide standardi uus versioon. See esitab nõudeid kolmes testimisvaldkonnas: testide koostamine, hindamine ja dokumenteerimine; testimise eetilisus; testide kasutamine. (Hausenberg 2004: 103)

Eksamite juures on oluline see, et ei ole olemas ideaalset eksamit, mis võimaldab mõõta õppijate keeleoskust igas olukorras. Selleks, et mõõta igasuguseid oskusi ja teadmisi on vaja otsustada, mida mõõta ja kuidas seda kõige paremini teha. Kui on olemas vastus sellele mida konkreetselt tahetakse mõõta, siis on testi konstrukt selge. (Hausenberg 2004: 110)

Eesti keele oskust mõõdetakse vastavalt eri keelesituatsioonidele, mis on kirjeldatud olemasolevatel tasemetel, milleks on A1 (läbimurre), A2 (esmane keeleoskus), B1 (suhtluslävi), B2 (edasijõudnu tase), C1 (vaba suhtluse pädevus), C2 (haritud emakeelekõneleja tase) (Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine, hindamine: 23)

Algeline keelekasutus

A1 – inimene mõistab ja saab kasutada igapäevaseid väljendeid ja algelisi fraase selleks, et rahuldada oma vajadusi. Oskab ennast ja teisi tutvustada ning küsida inimest tutvustavaid küsimusi näiteks elukoha kohta ja vastata neile. Võib suhelda, kui vestluse kaaslane räägib aeglaselt ja selgelt ning valmis aidata.

A2 – inimene mõistab lauseid ja tema jaoks kõige sagedamini kasutatavaid väljendeid näiteks pere kohta või tööalaseid. Suudab suhelda igapäevastes olukordades rutiinsetel

teemadel. Suudab lihtsate fraaside abil jutustada endast oma lähiümbrusest ja otsestest vajadusest.

Iseseisv keelekasutus

B1 – Mõistab lihtsate tekstide põhiseisukohti kui need käsitlevad tuntud teemasid. Tuleb toime enamikes olukordades. Suudab kirjutada lihtsaid tekste tuntud või huvitavatel teemadel. Võib kirjeldada isiklike kogemusi, unistusi ja lühidalt põhjendada ja seletada oma arvamust ja kavatsusi.

B2 – mõistab abstraksete ja raskete tekstide põhimõtet. Suudab vestelda, et vabalt ja sundimatult keelekandjatega. Suudab kirjutada selgeid ja üksikasjalisi tekste erinevatel teemadel ning selgitada oma seisukohti, tuues välja erinevate valikute eeliseid ja puuduseid.

Vaba keelekasutus

C1 – mõistab erinevaid ja pikki tekste, saades aru vihjetest. Suudab end vabalt ja spontaanselt väljendada. Keelekasutus on paindlik ja seda on võimalik kasutada igapäevases suhtlemises, tööl või õpingutes. Suudab kirjutada selgeid, hea ülesehitusega tekste keerulistel teemadel; valdab hästi grammatikat nii sõna kui ka lause tasandil.

C2 – Mõistab raskusteta kuuldud ja loetut. Suudab teha kokkuvõtet erinevatest allikatest pärit infot, taasesitada autori mõtteid ja seletusi loogilises ettekandes. Väljendab ennast spontaanselt, veatult ja täpselt, eristades tähendusvarjendeid isegi kõige keerulisemates keelekasutussituatsioonides. (Hausenberg 2004: 15)

Kuna antud magistritöö keskmes on 1. klassi õpilaste eesti keele oskuse välja selgitamine, siis edasi keskendutakse laste keeleoskuse mõõtmisele ning selle spetsiifikale. Keele omandamine algab juba imikueas. Kui laps sünnib maailma vanemad hakkavad temaga rääkima ja rõõmustavad kui nende väike poeg või tütar reageerivad sellele. Kõigepealt lapse reaktsioon on füüsiline, ta vaatab vanemate poole, pöörab pead, naeratab või teeb seda, mida talle öeldakse. Asheri järgi antud perioodi nimetatakse keha vestluseks. Sellel viisil suheldakse niikaua kuni laps ise hakkab rääkima. Kuid sellel ajal, mil laps ei räägi tema ajus toimuvad mõtlemisprotsessid selle kohta, kuidas keel toimib. (Rannut 2003: 7)

Koolieelses eas laps areneb väga kiiresti nii füüsiliselt, vaimselt kui ka sootsiaalselt. Nii nagu täiskasvanud lapsed mõistavad rohkem sõnu kui kasutavad. Uurijate arvamusel sõnade kasutamise ja mõistmise hakkamise algus ei lange kokku. Kõigepealt laps

omandab selle keele, mida ta pidevalt kuuleb oma keelekeskkonnas. Üheks väga oluliseks printsiibiks on see, et lapsed õpivad rääkima rääkides. (Tammemäe 2008: 9-11)

2.3. Narva haridusasutuste ülevaade

Narva linnas on päris palju erinevaid haridusasutusi: koolieelsed lasteasutused, koolid, kutseõppekeskus, Tartu Ülikooli Narva Kolledž. Kuna antud töö keskmes on 1. klassi õpilased, annab autor edaspidi lühiülevaate kõikidest koolieelsetest lasteasutustest ja koolidest Narvas.

Narvas on kokku 23 koolieelset lasteasutust:

Karikakar

Antud lasteaed avas oma ukse 1960. aastal. Praegu seal töötab 4 rühma: 1 sõimerühm (1.5 – 3 aastat) ning 3 vanemat rühma. Lasteaias on olemas spordi-muusikasaal, logopeediline kabinet, meditsiinikabinet, eesti keele klass ja teised ametiruumid. Koolieelse lasteasutuse põhiliseks töösuunaks on esteetiline ning tunnetuslik kasvatus.

Keelekümblust lasteaias ei toimu, kuid 1 rühm on kakskeelne.

Praegusel hetkel käib lasteaias 59 last.

Kuuseke

Lasteaed avas oma ukse 1962. aastal. Lasteaial on suur territoorium, kuhu on paigaldatud uued kaasaegsed laste mänguväljakud. Lasteaial on kaks välisverandat.

Antud koolieelses lasteasutuses töötab 4 rühma: 1 sõimerühm (1.5 – 3 aastat), 1 tasandusrühm (logopeediline) (3 – 7 aastat) ja 2 aiarühma (4 – 6 aastat) (3 – 4 aastat; 6 – 7 aastat).

Alates aprillist 2014 üks rühm töötab vastavalt programmile „kiusamisest vaba lasteaed“.

Keelekümblust lasteaias ei toimu.

Praegusel hetkel käib lasteaias 65 last.

Kirsike

Lasteaia avati 28. detsembril 1981. a. See asub äärelinnas ning koosneb A ja B korpusest ning neid ühendavast administratiivkorpusest C. Selles on olemas spordi- ja kinosaal, eesti keele ja logopeedi kabinetid. Lasteaial on suur territoorium laste jalutuskäikude jaoks. Lapsed jalutavad iga ilmaga, sest hoone on terrassidega.

Lasteaias töötab 10 rühma: 4 vene Lasteaias töötab 10 rühma: 4 vene õppekeelega sõimerühma (1-3-aastased), 4 vene õppekeelega aiarühma (3-7-aastased), 2 eesti keele osalise keelekümblusrühma (5-7-aastased).

Lasteaias toimub ravivõimlemine kõikidele lastele 1 kord nädalas.

Praegusel hetkel käib lasteaia 149 last.

Käoke

Koolieelne lasteasutus Käoke avas oma ukse 10. mail 1990. a. See asub Põhja-Loodne linnaosas. Naabruses asub Narva Keeltelütseum. Selles on varustatud muusika- ja spordisaal, eesti keele klass ning logopeedi kabinet. Lasteaia territoorium on varustatud uute ning ilusate spordi-, mänguvahendite ja liivakastidega. Käokeses töötab 9 rühma: 2 sõimerühma ja 7 aiarühma. Samuti iga kolmapäev kell 16.30 – 18.00 töötab adaptatsiooni rühm väikestele lastele.

Praegusel hetkel käib lasteaia 154 last.

Marjake

Lasteaia Marjake hoone avas oma ukse 1959. a. Praegusel hetkel on see kaasaegne koolieelne lasteasutus. 2005. a see sai linnapea tänukirja ja preemia pealinnamehelt konkursis „Kodu kauniks“ osalemise eest. 2006. a sai auhinda Eesti Vabariigi Presidendi konkursil „Kaunis Eesti kodu 2006“. 2008. a sai linnapea tänukirja ja preemia pealinnamehelt konkursis "Kaunis Eesti kodu 2008" II koha eest. Narva Lasteaed Marjake on konkursi "Narva linna kaunis kodu 2011" laureat. 2012. a. Marjake sai linnapea tänukirja konkursis "Kaunis Eesti kodu 2012" II koha eest.

Lasteaia töötab 4 rühma: 2 sõimerühma ja 2 lasteaiaühma. Keelekümblust lasteaia ei ole.

Praegusel hetkel käib lasteaia 51 last.

Ojake

Koolieelne lasteasutus Ojake pannakse kinni alates 14.09.2015.

Potsataja

Koolieelne lasteasutus Potsataja asub Soldino rajoonis. Selles töötab 11 rühma. Keelekümblusrühma ei ole. Praegusel hetkel käib lasteaia 170 last.

Päikene

Lasteaed Päikene sai 45. aastaseks. Tänu sellele, et selle hoone oli täiesti renoveeritud aastatel 2009/2010, näeb see välja nagu uus. Lastel on võimalus tegeleda kunstiga, õppida arvutiringis, käia saunas ja basseinis ning tegeleda tantsudega. Samuti 6aastastel lastel on võimalus tegeleda robotikaga. Õues on olemas suur mänguväljak ümber maja, millel on liumäed, suured liivakastid, väike staadion, kiiged ja palju muid tegevusi.

Lasteaia on kokku 9 rühma, millest 2 on sõimerühmad ja 7 osalise keelekümblusega rühma (üks päevapool toimub õppetöö vene keeles ja teine eesti keeles).

Praegusel hetkel käib lasteaia 169 last.

Põngerjas

Lasteaed Põngerjas on munitsipaalne lasteasutus, mis tegutseb 1968. aastast. Selles tegutseb 10 rühma: 7 aiarühma (3-7 a) ja 3 sõimerühma (1,5-3a). Töökeeleks on vene keel.

Lasteaial on olemas oma sümboolika:

- Logo – laste rõõmsad näod sinise taeva taustal sümboliseerivad õnnelikku lapsepõlve koduses Eestis
- Hümn – laul „Tip-tap astub väikemees...” motiivil

Lasteaias on sisustatud spordi- ja muusikasaalid, eesti keele kabinet, logopeedi kabinet. Logopeed kontrollib laste kõnet kaks korda aastas.

Koolieelse lasteasutuse töö prioriteediks on kakskeelsus kui keelte ja kultuuride dialoog

Kakskeelse õppe mudel on järgmine:

1. emakeelne õppetegevus
2. eesti keele kui teise keele õpe alates 3. eluaastast

Kakskeelne õpetaja suhtleb igapäevasisuatsioonides (hommikuring, päevarežiim, mäng, dramatiseeringud) vaid riigikeeles.

Lasteaias tähistatakse nii eesti kui ka vene rahvakalendri tähtpäevi.

Praegusel hetkel käib lasteaias 183 last.

Sädemeke

Koolieelne lasteasutus Sädemeke töötab alates 01. 08.1980. Selle suunitlus on laste kunstilis-esteetiline arendamine.

Lasteaias töötab 12 rühma, nendest 3 on sõimerühmad ja 9 aedrühmad. Kõkide rühmade töökeeleks on vene keel. Eesti keelt teise keelena õpetatakse alates 3. eluaastast.

Praegusel hetkel käib lasteaias 190 last.

Tuluke

Lasteaias Tuluke töötab 10 rühma, millest 4 on sõime- ja 10 aedrühmad. Töökeeleks on vene keel. Eesti keelt teise keelena õpitakse alates 3. eluaastast.

Praegusel hetkel käib lasteaias 161 last.

Vikerkaar

Koolieelne lasteasutus Vikerkaar asub Narva kesklinnas. See avati aastal 1987.

Põhisuunteks on sotsiaalne kompetentsus ja laste koostöötamise oskused. Lasteaias töötab 6 rühma: 2 sõime- ja 4 aedrühma. Laste arv on 114. Töökeeleks on vene keel.

Eesti keelt teise keelena õpetatakse lastele alates 5. eluaastast.

Lasteaias töötab mitu huviringi:

- Ebatraditsioonilised joonistamismeetodid

Eesmärk: Esteetilise maitse, loomingu ja laste initsiatiivsuse arendamine.

- Käsitöö

Eesmärk: Peenmotoorika ja loominguliste võimete arendamine

- "Origami" (töö paberiga)

Eesmärk: Mälu, tähelepanu ja peenmotoorika arendamine.

- Eesti keel

Eesmärk: Eesti keele-ja kultuuri aluste õpetamine.

- Inglise keel

Eesmärk: Inglise keele aluste õpetamine.

Lasteaias on olemas osaline keelekümbilus.

Praegusel hetkel käib lasteaias 112 last.

Kaseke

2009. aastal koolieelne lasteasutus Maasikas liitus lasteaiaga Kaseke ning selle tõttu lasteaias Kaseke on kaks hoonet. Praegu töötab seal 8 rühma, millest 2 on sõimerühmad. Õppe- ja kasvatustegevus toimub vene keeles. Lasteaias on olemas õhturühm, mis töötab kellast 18.30 kellani 21.00. Selles on olemas renoveeritud eesti keele kabinet, 2 kaasaegset kööki ja 2 muusikasaali.

Praegusel hetkel käib lasteaias 94 last.

Kakuke

Lasteaias töötab 10 rühma, millest 3 on sõimerühmad. See avati aastal 1966. Lasteaias on olemas 1 osalise keelekümbilusega rühm.

Praegusel hetkel käib lasteaias 158 last.

Kuldkalake

Alates 01.09.2015 koolieelne lasteasutus Kuldkalake liidetakse lasteaiaga Pingviin, mille tõttu viimane jätkab oma tööd kahes hoones.

Muinasjutt

Lasteaias Muinasjutt käivad erivajadustega lapsed s. h. kellel on häiritud nägemisfunktsioonid. Lasteaial on olemas oma mängu- ja spordiplatsid. Lasteaias Muinasjutt töötab 1 arendusrühm, 2 erirühma, 1 aiarühm.

Praegusel hetkel käib lasteaias 45 last.

Pingviin

Lasteasutus asub eraldi seisvas hoones. Selle territooriumil on olemas: spordiplats, mängu- ja spordiseadmed, liivakastid, muruplatsid, kiviktaimlad, peenrad.

Hoones on:

- Muusikasaal, mis on sisustatud audio-, video-, teleaparatuuri, vajalike muusika instrumentide, dekoratsioonide, kostüümidega.
- Kehalise kasvatus saal, kus on spordiriistad, trenadžöörid laste liikumisaktiivsuse arendamiseks arvestades individuaalseid oskusi.
- Massaaži kabinet.
- Bassein rahulikus taevasinises toonis fütoprotseduuriga. Pärast basseini külastamist fütotee.
- Rühmaruumid, mis on varustatud mängulise materjaliga intellektuaalsete ja loominguliste oskuste arendamiseks lastel.
- Logopeedide, defektoloogide kabinetid, varustatud vajalike näitlike materjalidega.
- Eesti keele kabinet.
- Arstikabinet.
- Pesula.
- Toiduplokk.

Antud lasteaias käivad erinevate erivajadustega lapsed (neil kõigil on olemas arsti tõend selle kohta, et nad ei saa tavalises lasteaias käia). Lasteaed Pingviin osaleb riiklikus programmis “Kiusamisest vaba lasteaid”. Praegusel hetkel käib lasteaias 126 last.

Punamütsike

Lasteaed Punamütsike ainus eesti lasteaed Narvas. Kuid seal pakutakse päevahoidu nii eesti- kui ka venekeelsetele lastele. Lasteaias töötab 8 rühma. On olemas osalise keelekümblyusega rühm.

Praegusel hetkel käib lasteaias 121 last.

Pääsuke

Lasteaed Pääsuke asub Narva linna ajaloolises osas, bastionis. Selles töötab 4 rühma, millest 2 on sõimerühmad. Keelekümblyusrühma lasteaias ei ole. Praegusel hetkel käib lasteaias 56 last.

Sipsik

Lasteaias Sipsik on 11 rühma, millest 3 on sõimerühmad. Lasteasutus Sipsik avas ukse 18. detsembril 1978 aastal. Lasteaias on olemas basseini, kus lapsi õpetatakse ujuma ja karastatakse. Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, sisu, kavandamine ja korraldus ning lapse arengu eeldatavad tulemused esitatakse seitsmes valdkonnas:

- 1) mina ja keskkond;
- 2) keel ja kõne;
- 3) eesti keel kui teine keel;
- 4) matemaatika;
- 5) kunst;
- 6) muusika;
- 7) liikumine.

Praegusel hetkel käib lasteaias 186 last.

Tareke

Lasteaed Tareke on ainus Narvas, mis töötab kella 06.00 – 18.00. Ülejäänud lasteaiad töötavad kella 06.30 – 18.30. Lasteaed on avatud tööpäeviti kl 6.00 kuni 18.00.

Tareke avas oma ukse aastal 1971. Selles on olemas renoveeritud spordisaal ja logopeedi kabinet. Lasteaias töötab 9 rühma, millest 3 on sõimerühmad. Alates 2012. aastast on avatud osalise keelekümblyusega rühm. Alates 2014. a septembri kuust antud rühm osaleb riiklikus programmis “Kiusamisest vaba lasteaed”. Praegusel hetkel käib lasteaias 161 last.

Cipollino

Lasteaed Cipollino avas oma ukse 08.02.1988. a. Selles töötab 12 rühma, millest 4 on sõimerühmad. 1 rühm on osalise keelekümlusega. Igal rühmal on olemas teatud suund, ökoloogiline, sensoorne areng ja kunstilis-esteetiline arendamine.

Lasteaias on olemas muusika- ja spordisaal ning ujula. Alates 1999. aastast lasteaed on riigi konkursi „Kodu kauniks” osaleja ja võitja. Praegusel hetkel käib lasteaias 216 last.

Väikevend

Lasteaed Väikevend pannakse kinni, lapsed hakkavad käima lasteaias Pingviin.

Narvas on 2 kakskeelset lasteaeda, 7 lasteaeda, kus pakutakse osalist keelekümlust ning 1 eesti lasteaeda. Ülejäänute lasteaedade ainsaks töökeeleks on vene keel. Eesti keelt võõrkeelena õpitakse alates 3. eluaastast peale ühe lasteaia, kus seda õpitakse alates 5. eluaastast.

Narva koolid

Narva linnas on kokku 12 kooli, millest 2 on põhikooli ja 1 on Täiskasvanute kool.

Narva Eesti Gümnaasium

Narva Eesti Gümnaasium avas oma ukse 1944. aastal kolme õpilasega kui Narva II Keskkool. Sellel õppeaastal õpib koolis 203 õpilast, sh gümnaasiumi osas 44. Kuni 2010. a sügiseni oli Narva Eesti Gümnaasium Narva linna ainukene eesti õppekeele gümnaasium. Enamik õpilasi on tulnud kooli venekeelsetest peredest, eesti peredest lapsi on alla kolmandiku. Koolis tähistatakse pidevalt Eesti kultuuri tähtpäevi ning toimub aktiivne huvitegevus. Põhikoolis ja gümnaasiumiastmes toimib kutsesuunitluslane õppesuund.

Narva Keeltelütseum

Narva Keeltelütseum on asutatud 1988. aastal, algul selle nimetuseks oli 14. kool, hiljem Narva Humanitaargümnaasium ning alates 01.09.2014 see kannab Narva Keeltelütseumi nimetust. Sellel on olemas nii põhikooli- kui ka gümnaasiumiaste. Lisaks eesti, vene ja inglise keelele korraldatakse hiina keele kursusi alates 1. septembrist 2014. Aastail 1992-2001 koolis toimus inglise keele süvaõpe. 1995. aastal sai kool gümnaasiumi staatuse. 2007. aastal liitus kool keelekümblusprogrammiga. Antud kool on Eesti koolide reitingus üks paremaid, Ida-Virumaal tavaliselt esimesel kohal. Kõige kõrgemad õpilaste ja pedagoogide tulemused on fikseeritud sageli reaalainetes. (<http://pr.pohjarannik.ee/?p=11045>)

2013/2014. õppeaasta eesti keele teise keelena riigieksamite keskmine tulemus oli 89,5; (<http://www.haridussilm.ee/>)

Kool võimaldab üldhariduse omandamist. Kooli või klassi õppekeeleks on see keel, milles toimub vähemalt 60% õppetööst.

Põhikooli õppekeeleks on vene keel, keelekümblusklassis ja gümnaasiumiastmes eesti keel. Üksikuid õppeaineid ja kursuseid gümnaasiumis on võimalik õpetada võõrkeeles. (<https://www.riigiteataja.ee/akt/422082014021>)

Narva Kesklinna Gümnaasium

Narva Kesklinna Gümnaasiumil on olemas oma moto “Edust koolis – eduni elus!”

Kool avas oma ukse 1926. a.

Seal õpib 918 õpilast, nendest 108 on gümnaasiumi õpilased.

Kool võimaldab saada nii põhi- kui ka keskharidust.

Kooli koduleheküljel ei ole eriti infot selle ajaloo kohta.

Narva Soldino Gümnaasium

Narva Soldino Gümnaasium avas oma ukse 1985. a. Selle õppetegevus toimub vene keeles. Alates aastast 2005 gümnaasiumis töötavad hilise keelekümbluse klassid ning aastast 2012 avati varase keelekümblus klassid. 2007. a algas gümnaasiumiastmes üleminek eestikeelsele aineõppele 60% ulatuses. Koolitöö on korraldatud kolmes õppesuunas: tervist säästev, majandus ja ettevõtlikkus ning integratsioon.

Gümnaasiumis õpib üle 820 õpilase ning töötab üle 75 õpetaja. Gümnaasium pakub õpilastele erinevaid võimalusi õppe- ja kasvatustöö alal. Alates aastast 2011 kuulub gümnaasium UNESCO Ühendkoolide võrgusikku.

Narva Paju kool

Narva Paju kool avas oma ukse 1. septembril 1970. aastal. See annab võimalust saada keskharidust (1. – 9. klass). Kooli õppekeeleks on vene keel.

Koolis on loodud tingimused erivajadustega laste jaoks:

1992. aastal avati koolis kurtide klassi.

1996. aastast loodi klassi probleemsetele õpilastele.

Algklassid töötavad "Hea Alguse" metoodika alusel.

2002. aastast alustasid tööd lütseumiklassid.

2003. aastal avati õpilaskodu.

Koolis õpib 199 õpilast.

Narva Vanalinna Riigikool

Narva Vanalinna Riigikool avas oma ukse 2000. a. Selles koolis õppetöö toimub eesti keeles. Kool oli loodud muukeelsetest peredest laste õpetamiseks. Selles töötavad ka keelekümblusklassid.

1.09.2009 aastal sai Narva Vanalinna Riigikool juurde gümnaasiumiosa.

Narva Vanalinna Riigikoolis õpib 456 õpilast.

Koolis on olemas oma koolivorm.

Narva Pähklimäe Gümnaasium

Kool avas oma ukseid **1.septembril 1973.a.**

Alates 1973 oli kooli nimetus "Kool nr.11".

Alates 1991 oli kooli nimetus "Gümnaasiumiklassidega progümnaasium".

1994. a. muudeti kooli nimetust. Uus nimi: "Narva Pähklimäe Gümnaasium".

Koolis õpib 917 õpilast.

Koolis tegutseb koolieelikute kool ning on olemas keelekümblusklassid.

Narva Kreenholmi Gümnaasium

Kooli õppekeelteks on eesti ja vene keel. Koolis on võimalik omandada nii põhi- kui ka keskharidust.

Antud kooli koduleheküljel ei ole mingit informatsiooni selle ajaloost.

Narva 6. Kool

Koolis on loodud tingimused erivajadustega (kõnelemisprobleemidega) laste õppimiseks.

Antud kool võimaldab põhihariduse saamist. Mõned ained õpetatakse eesti keeles.

Selles töötab väga palju huviringe sh art-studio, võõrkeelte ringid, miksike jne.

Kooli koduleheküljel ei ole mingit infot selle ajaloo kohta.

Nava Peetri kool

Narva Peetri kooli pannakse kinni. Selle hoones jätkab oma tööd Narva 6. Kool.

Narva Õigeusu Humanitaarkool

Kool avas oma ukseid 1991. a. Kuna õpilaste arv oli väga väike ei olnud koolil oma eraldi hoonet ning see tegutses Tartu Ülikooli Narva Kolledži vanas hoones. Alates aastast 1996 kolis kool uue hoone sisse. Praegu õpib koolis 100 õpilast. Koolil on juba olnud 4 õpilaslendu. „Kooli idee seisneb selles, et korraldada õppeprotsessi Õigeusu moraali põhimõtete alusel, aidata õpilastel omada sisemist väärtussüsteemi, mille aluseks on Õigeusu kiriku õpetus ja mis saab kogu nende elu aluseks“.

Seega tegutseb Narvas 12 kooli, millest 2 on põhikoolid ning 1 Täiskasvanute kool, kus saavad omandada põhi- või keskharidust täiskasvanud inimesed, kes omal ajal mingitel põhjustel seda teha ei saanud.

3. Narva Keeltelütseumi õpilaste eesti keele oskusest

3.1. Eesti riikliku põhikooli õppekava analüüs

Üheks põhiliseks Eesti haridussüsteemi dokumendiks on põhikooli ja gümnaasiumi riiklik õppekava. Kuna töös keskendutakse 1. klassi õpilaste eesti keele oskusele, edaspidi on esitatud põhikooli riikliku õppekavaanalüüs, nimelt osa, mis puudutab esimest kooliastet ja eesti keele õpet selles.

Õppekava koosneb kolmest peatükist. Esimene peatükk sisaldab üldsätteid. Teine peatükk on jagatud üheksaks osaks, milles kirjeldatakse põhihariduse alusväärtuseid; õppe- ja kasvatusesmärgid; pädevusi; õppimise käsitust ja õpikeskkonda; kooliastmete pädevusi; läbivaid teemasid; hindamist ning klassi ja põhikooli lõpetamist. Kolmas peatükk sisaldab rakendussätteid. Peale selle õppekaval on olemas lisad, erinevate ainete täpsemate kirjeldustega. Antud magistritöö raames pakub erilist huvi lisa 2, mis puudutab võõrkeelte ja eesti keele kui teise keele õpet koolis.

Lisa 2. Ainevaldkond „Võõrkeeled” koosneb mitmest osast. Need on ainevaldkonna üldalused; A-võõrkeele kirjeldus; B-võõrkeele kirjeldus; eesti keel teise keelena ja keeleoskustasemete kirjeldused (A1.1 – C1).

Lähemalt osast „Eesti keel teise keelena“. Õppe- ja kasvatusesmärkidest lähtudes õpilane peab omandama eesti keelt sellisel tasemel, et ta on võimeline iseseisvalt eestikeelses keskkonnas toimida ning jätkata õppimist eesti keeles; oskab edasi võõrkeeli õppida ja oma keeleoskust pidevalt täiendada; mõistab eesti kultuuri ja teiste kultuuride erinevusi; tunneb huvi Eesti kultuurielu vastu; oskab kasutada eakohaseid teatmeallikaid õppetöö jaoks vajaliku info leidmiseks.

Õppeaine kirjeldusest lähtudes õpilane peaks omandama eesti keele B2 tasemel põhikooli lõpuks. Heaks õpitulemuseks peetakse B1.2 ja väga heaks B2.1. Eesti keele kui teise keele õppimine põhikoolis paneb aluse õpingutele eestikeelses gümnaasiumis. Eesti keele kui teise keele üheks peamiseks eesmärgiks on tekitada huvi eesti keele ja kultuuri vastu. Õpilase keeleoskuse arendamisele aitab lõimitud aine- ja keeleõpe kaasa. Kuna võõrkeele omandamine on raske ja aega nõudev protsess, nõuab see õpilaselt aktiivsest osalemist. Õpetuse peamiseks põhimõtteks on kommunikatiivne õpetus. Keele õppimisel jõutakse grammatikareegliteni järk-järgult. Keeleõpe koosneb teemavaldkondadest, mille piires areneb suhtluspädevus. Tunni keeleks on peamiselt eesti keel. Õppimise käigus lapsi õpetatakse seadma endale õpieesmärke ja analüüsima oma õpitulemusi. Kõigis kooliastmes rõhutatakse paaris- ja rühmatööd. Õpilasi

orienteeritakse eakohasele iseseisvale tööle. Tunnis õpitu seostatakse keele kasutamisega igapäevaste tegevuste juures.

Õppetegevustes lähtutakse didaktilistest põhiprintsiipidest. Igas koolieas tuleb õppijat motiveerida, kujundada temas positiivset suhtumist eesti keelde ja kultuuri. Selle saavutamiseks tundides peab olema loodud positiivne õhkkond ja tuleb märgata õpilaste edusamme. Õppimise toetamises aitab kujundav hindamine, mille käigus õpilane saab tagasisidet kas sõnalise hinnangu või hinde vormis. Õppeprotsessis tehtud vigu analüüsitakse ja korrigeeritakse. Samuti kasutatakse enese- ja kaaslaste hindamist.

I kooliaste

Õpitulemused

Vastavalt põhikooli riikliku õppekavale 3. klassi lõpetaja: 1) peab mõistma lihtsaid igapäevaseid väljendeid ja lühikeseid lauseid; 2) oskab väljendada oma vajadusi ja kirjeldada oma lähiümbrist, kasutades õpitud väljendeid ja lühilauseid; 3) suhtub rahulikult lihtsatesse küsimustesse ja korraldustesse; 4) valdab esmaseid teadmisi Eestist ja eesti kultuurist; 5) on positiivse hoiakuga eesti keele õppimise vastu; 6) rakendab esmaseid õpioskusi võõrkeele õppimiseks; 7) õpetaja juhendamisel teeb tööd paaris ja rühmas.

Heaks keeleoskuse taseks 3. klassi lõpus peetakse: kuulamine A1.2; lugemine A1.2; rääkimine A1.2; kirjutamine A1.2.

Eesti keele õppimine algab suulise kursusega. Pearõhk on juba omandatu kordamisel. Sellele järgneb põhikursus, millega arendatakse kuulamis-, rääkimis-, lugemis- ja kirjutamisosaoskused. Keelt õpitakse peamiselt tegevuse ja mängu kaudu. Õpilased töötavad nii paaris kui ka rühmas.

I kooliastmes hinnatakse põhiliselt õpilase kuulatud tekstist arusaamist ja suulist väljendusoskust. Kasutatakse nii suulist kui ka hindelist tagasisidet. Õpilasi õpetatakse ise oma tööle hinnet panema. (<https://www.riigiteataja.ee/akt/13273133> Lisa 2).

3.2. Keeleõppest Narva Keeltelütseumis

Narva Keeltelütseum on asutatud 1988. aastal, algul selle nimetuseks oli 14. kool, hiljem Narva Humanitaargümnaasium ning alates 01.09.2014 see kannab Narva Keeltelütseumi nimetust. Sellel on olemas nii põhikooli- kui ka gümnaasiumiaste. Lisaks eesti, vene ja inglise keelele korraldatakse hiina keele kursusi alates 1. septembrist 2014. Aastail 1992-2001 koolis toimus inglise keele süvaõpe. 1995. aastal sai kool gümnaasiumi staatuse. 2007. aastal liitus kool keelekümblusprogrammiga. Antud kool on Eesti koolide reitingus üks paremaid, Ida-Virumaal tavaliselt esimesel kohal. Kõige kõrgemad õpilaste ja pedagoogide tulemused on fikseeritud sageli reaalainetes. (<http://pr.pohjarannik.ee/?p=11045>)

2013/2014. õppeaasta eesti keele teise keelena riigieksamite keskmine tulemus oli 89,5; (<http://www.haridussilm.ee/>)

Kool võimaldab üldhariduse omandamist. Kooli või klassi õppekeeleks on see keel, milles toimub vähemalt 60% õppetööst.

Põhikooli õppekeeleks on vene keel, keelekümblusklassis ja gümnaasiumiastmes eesti keel. Üsikuid õppeaineid ja kursuseid gümnaasiumis on võimalik õpetada võõrkeeles. (<https://www.riigiteataja.ee/akt/422082014021>)

Kuna antud töö keskpunktis on 1. klassi õpilaste eesti keele oskus, siis edasi annab autor lühikese ülevaate nendest klassidest. Antud hetkel on Narva Keeltelütseumis 3 tavaklassi, kus õppetöö toimub vene keeles ja 1 keelekümblusklass, kus peaaegu kõiki aineid õpitakse eesti keeles. Tavaklassides õpetatakse eesti keelt 2 korda nädalas. Selleks jaotatakse klass kaheks rühmaks. Igal rühmal on oma eesti keele õpetaja, kes õpetab lastele keelt vastavalt põhikooli riiklikule õppekavale, tuginedes kooli õppe- ja ainekavale ning oma töökavale. Keelekümblusklassis on 6 eesti keele tundi nädalas. Peale selle toimub terve õppeprotsess eesti keeles ning keelt õpitakse teiste ainete ja igapäevaste tegevuste kaudu.

3.3. Narva Kehtelütseumi õppekava analüüs (esimene kooliaste)

Narva Kehtelütseumi koduleheküljel on kooliõppekava jaotatud pooleks, nimelt põhikooli ja gümnaasiumi õppekavad eraldi. Kuna antud töö uurimus põhineb 1. klassi õpilaste eesti keele oskusel, siis analüüsitakse ainult põhikooli õppekava.

Analüüsitav dokument põhineb põhikooli riiklikul õppekaval ja on allkirjastatud kooli direktori poolt. See koosneb sissejuhatausest ja 15. osast ning käsitleb kõiki koolielu aspekte. See on kooli õppe- ja kasvatusetegevuse alusdokument (Narva Kehtelütseumi põhikooli õppekava: 4).

Antud dokument annab ülevaate kooli õppe- ja kasvatusesmärkidest ja nende printsiibidest, üld- ja valdkonnapädevustest ning nende kujundamisest, läbivatest teemadest, loovtööde korraldamisest, õppe ja kasvatusetegevuse korraldusest, hindamisest ja muudest koolieluga seotud tegevustest ja nüanssidest.

Kooliõppekava järgi on Narva Kehtelütseum venekeelne õppeasutus, mis võimaldab õpet nii tava- kui ka keelekümblusklassis. Kooli valikul õpetatakse põhikoolis mõningaid õppeaineid eesti keeles. Eelkõige on nendeks õppeaineteks inimeseõpetus, ühiskonnaõpetus, muusika, kehaline kasvatus, tööõpetus ja ajalugu. Õppeainete eestikeelsele õpetamisele ülemineku tähtajad on järgmised:

- inimeseõpetus – 01.09.2012
- ühiskonnaõpetus (osaliselt) – 01.09.2012
- muusika – 01.09.2013
- kehaline kasvatus (osaliselt) – 01.09.2014
- tööõpetus (osaliselt) – 01.09.2015
- ajalugu (osaliselt) – 01.09.2016 (Narva Kehtelütseumi põhikooli õppekava: 16).

Kuna antud töö raames autor kirjutab kooli 1. klassi õpilaste eesti keele oskusest, siis edaspidises analüüsis käsitletakse kõike, mis on seotud eesti keele õppimisega esimeses kooliastmes.

Esimeses kooliastmes on eesti keelt võõrkeelena ette nähtud 6 tundi, seega 1. , 2. ja 3. klassis 2 tundi nädalas. Keelekümblusklassis on aga 6 tundi nädalas.

Vaatamata sellele, et kooliõppekava on päris põhjalik, on autor leidnud seal ühe puuduse. Dokumendis on kirjeldatud põhikooli lõpetaja oskused, teadmised ja

pädevused, kuid need ei ole jaotatud astmete järgi. Autori arvates seal võiksid olla üldiselt kirjas esimese, teise ja kolmanda kooliastme lõpetaja oskused ja teadmised eraldi.

3.4. Narva Keeltelütseumi 1. klassi eesti keele ainekava analüüs

Keelte ja teiste ainete õpetamine koolis toimub mitte ainult riikliku ja kooliõppekava järgi. Iga klassi jaoks on olemas veel üks väga tähtis dokument, milleks on ainekava. Selle koostavad õpetajad ise. Ainekava on lihtne kätte saada, kuna see asub kooli koduleheküljel. Selles peavad olema õppimiseesmärgid ja õpitulemused sees. Ainekavale toetudes õpetaja koostab oma töö- ja tunnikavasid. Samuti antud dokument on abiks vanematele, sest tänu sellele nad saavad kontrollida oma laste teadmisi.

Narva Keeltelütseumi 1. klassi eesti keele ainekava koosneb kuuest osast, milleks on õppe-eesmärgid, õppesisu, läbivad teemad, hindamine, õpitulemused, õppematerjalid.

1. Õppe-eesmärgid. Selles osas on kirja pandud see, mida taotleb 1. klassi aineõpetus, nimelt õpilane

- saab selgeks üldiseid teadmisi Eestist, riigisümbolitest ja tähtpäevadest rahvakalendri järgi;
- kuulamise järgi õpib eristama eesti keelt teistest keeltest;
- matkib õpetaja kõnet kuulmise järgi ja tänu sellele omandab õige hääldamise;
- arendab oma tähelepanuvõimet teda ümbritsevas maailmas;
- saab lihtsates suhtlusolukordades hakkama;
- arendab oma lugemisoskust läbi häälega lugemist;
- õpib loetud teksti põhjal küsimustele vastata ja lühijutustut teha;
- õpib kuulma ja kuulama;
- õpib veatult ära kirja õpikust ja tahvlilt tegema, kirjutab trükitähtedega;
- omandab nimetamis-, kirjeldamis- ja rühmitamisoskusi.

2. Õppesisu. Siin on teemade loetelu ja nende lühikirjeldus:

- teema 1 – mina ja perekond (see käsitleb enda välimuse ja huvide kirjeldamist; perekonnaliikmete, inimeste elukutsete ja perepeode nimetusi ning vaba aja veetmist koos perega);
- teema 2 – mina ja elukeskkond (see käsitleb liiklusvahendite nimetusi ja teed kooli; kodu asukoha, ümbrust ja kodus olevat mööblit ning erinevate esemete nimetusi; koduseid tegevusi; loodust, nimelt aastaaegu ja ilma,

kodu- ja metsloomi ning lindu puude ja lillede nimetusi; värvide nimetusi);

- teema 3 – mina ja olme (see käsitleb nädalapäevade ja kuude nimetusi; kauplust ja kõike, mis on seotud ostmise-maksmisega; rahaühikud; riitusesemeid; sööke ja jooke; kellaaega ja arvude loetlemist 30 piires);
- teema 4 – mina ja töö (see käsitleb kooli ja klassiruumi ning nendes olevaid esemeid; õppeainete nimetusi; tegevusi tunnis; käitumist koolis; koolitarbeid; päeva- ja tunniplaani);
- teema 5 – mina ja puhkus (see käsitleb sõpru ja nende iselooma; mängu ja mänguasju; tegevusi õues; huviringe; sünnipäeva tähistamist; puhkepäevade ja koolivaheaja tegevusi);
- teema 6 – mina ja tervis (see käsitleb inimese kehaosi; endast hoolitsemise; tervisliku toitumist; arsti juures käimist ning ohutut käitumist tänaval);
- teema 7 – mina ja kultuur (see käsitleb Eesti rahvussümboleid; Eesti Vabariigi hümnid; selliste tähtpäevade nagu jõulud, sõbrapäev, vastlapäev ning emadepäev tähistamist).

3. Läbivad teemad. Selles peatükis on läbivate teemade nimetused ja lühikirjeldused, need on võetud põhikooli riiklikust õppekavast:

1. teema 1 – keskkond ja säästev areng (käsitletakse selliste alateemade õpetamisel nagu koduümbrus, kodu- ja metsloomade ning lindude nimetused ja välimus, puude ja lillede nimetused ning looduse kaitsmine);
2. teema 2 – tööalane karjäär ja selle kujundamine (käsitletakse selliste alateemade õpetamisel nagu inimeste elukutsed ja huvid);
3. teema 3 – infotehnoloogia ja meediaõpetus (käsitletakse selliste alateemade õpetamisel nagu inimeste elukutsed ja huvid ning huviringid);
4. teema 4 – turvalisus (käsitletakse selliste alateemade õpetamisel nagu käitumine koolis ja ohutu käitumine tänaval);

Ainekavast järeldeb, et 1. klassis toimub eesti keele integratsioon teiste ainetega, nendeks on loodusõpetus, inimeseõpetus ja matemaatika.

5. Õpitulemused. Antud osa käsitleb 1. klassi lõpetaja õpitulemusi eesti keeles.

- klassi lõpetaja teab 1. klassi eesti keele ainekavas esitatud temaatika

piires sõnu, peamiselt nimetavas käändes. • klassi lõpetaja oskab: • arusaadava hääldusega selgelt lugeda; • vastata esitatud küsimustele ja toimida saadud sõnumi kohaselt; • anda teavet enda ja kaaslaste kohta õpitud sõnavara piires; • loetu, kuulatu, nähtu põhjal küsimustele vastata; • nimetada esemeid, olendeid ja nähtusi; • kirjutada trükitähtedega; • teha veatut ära kirja õpikust ja tahvlilt; • koostada suulist teksti õpitud sõnavara piires; • kirjutada tähtpäevakaarti, kutset; • õnnitleda inimesi tähtpäevade puhul; • mängida mitut keelemängu; • esitada vähemalt kaks luuletust eesti keeles. (Narva Keeltelütseumi 1. klassi eesti keele ainekava: 5)

6. Õppematerjalid. Selles osas on loetelu õppematerjalidest.

- Merike Pääru, Ivi Sepp. Eesti keele õpik vene õppekeeleaga kooli 1. klassile (I ja II osa). Kirjastus Koolibri, 2006. Merike Pääru, Ivi Sepp. Eesti keele töövihik vene õppekeeleaga kooli 1. klassile (I ja II osa). Kirjastus Koolibri, 2006. Eesti keele õppimist toetav pildisari. Tartu Ülikooli Narva Kolledž. Narva, 2005. Komplekt "Keelekaardid" (1-12). Kirjastus Ilo. (Narva Keeltelütseumi 1. klassi eesti keele ainekava: 5)

Antud magistr töö käigus läbiviidud õpetajate küsitlusest selgus, et lisaks õppekavas ettenähtud õppematerjalidele õpetajad kasutavad ise koostatud töölehti ning eestikeelseid filme ja raadiosaateid.

3.5. Koolieelse lasteasutuse riikliku õppekava analüüs

Kõik Eesti Vabariigis olevad riiklikud haridusasutused töötavad riiklike õppekavade järgi. Koolieelse lasteasutuse tööd reguleerib koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava. Kuna antud magistr töö uurimuse keskmes on 1. klassi õpilaste eesti keele oskus, siis edasi autor analüüsib koolieelse lasteasutuse riiklikku õppekava ja peamine rõhk on sellel, millised teadmised ja oskused on lasteasutuse lõpetajal eriti eesti keele kui teise keele valdkonnas.

Antud õppekava koosneb 7 peatükist, nendeks on üldsätted, õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja põhimõtted, õppe- ja kasvatustegevuse korraldus, 6-7 aastase lapse eeldatavad üldoskused, valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu ning 6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused, lapse arengu hindamine, määruse rakendamine ning need on omakorda jagatud mitmeks alapeatükkideks.

Üldsätetes on esitatud lasteasutuse õppekava koostamise põhimõtted; õppe- ja

kasvatuseesmärgid ja põhimõtted; (6-7 aastase lapse eeldatavad üldoskused jne); lasteasutuse liigid ning nende eripära; õppe- ja kasvatustegevuse korraldus; lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ja korraldus; lapsevanematega koostöö põhimõtted ja korraldus.

Üks alapeatükkidest on eesti keele kui teise õpe. Koolieelse lasteasutuse riiklikule õppekavale toetudes tagatakse vastav õpe kõigile lastele, kes kodus ei suhtle eesti keeles; nendes lasteasutuses või rühmades, kus õppe- ja kasvatustegevus ei toimu eesti keeles, selle õppimist alustatakse kolmeaastaselt kas eraldi keeletegevuse kaudu, keele õppimist teiste tegevustega lõimides ja osalise keelekümluse metoodikat rakendades; samuti see võib alata viie aasta vanuses laste puhul täieliku keelekümluse metoodikat rakendades. Kui lasteasutuses või rühmas, kus on olemas mitte-eesti kodukeelega lapsed, siis nende omandamiseks on olemas kaks võimalust: kas lõimitud tegevuste kaudu, millele võib lisanduda eesti keele tugiõpe, või täieliku keelekümluse metoodikat rakendades. "Eesti keele õppe eeldatavate tulemuste kavandamisel arvestatakse nii laste arengutaset, vanust kui ka eesti keele õppe mahtu ning metoodikat. Erivajadustega lapsele koostatakse eesti keele kui teise keele õpetamiseks vajadusel individuaalne arenduskava." (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava § 9)

6-7 aastase lapse eeldatavad üldoskused. Alapeatükid on **üldoskused, mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused**. Selles osas on lahti kirjutatud iga üldoskus, mis on lapsele omane ning sellega kaasnevad õppe- ja kasvatustegevuse tulemused 6-7 aastasel lapsel.

Valdkondade õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid ja sisu ning 6-7 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused. Alapeatükid on **õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja lõimivad tegevused; valdkonnad mina ja keskkond; keel ja kõne; eesti keel kui teine keel; matemaatika; kunst; muusika; liikumine**.

Nendest kõikidest erilist huvi pakub jällegi eesti keel kui teine keel. Antud valdkonnas on lahti kirjutatud õppe – ja kasvatustegevuse eesmärgid, milleks on lapse huvi tundmine eesti keele ja kultuuri vastu; soovib ja suhtleb eesti keeles; tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ja lihtsatest väljenditest ning kasutab neid oma igapäevases suhtlemises. Selle valdkonna sisu on kuulamine, kõnelemine ja eesti kultuuri tutvustamine. „Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- peetakse oluliseks eesti keelt kuulata ja omandada keeleoskus tegevuste käigus, kus sõnalist suhtlemist toetab kontekst (nt ümbritsevad esemed jmt);

- pööratakse erilist tähelepanu erinevate meelte kaasamisele ja näitlikustamisele: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäevategevustes ning suhtlemisel, luuakse selleks lapsi huvitavaid olukordi, sh väljaspool lasteaeda (kauplus, teater, spordivõistlus, õppekäik jm);
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides, keeleõpet seotakse teiste tegevustega – liikumine, laulmine, käeline tegevus, vaatlemine jm;
- vestlusteemade valimisel lähtutakse lapse kogemustest, samateemalistest vestlustest rühmas või kodus (emakeeles);
- valitakse mitmekesiseid pildirikkaid ja lihtsama keelega raamatuid ettelugemiseks ja ühiseks lugemiseks;
- pedagoog rõhutab õige kõne mudelite kasutamist ning osutab vigadele delikaatselt, sõna või fraasi korrektsena korrates.“ (Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava § 19)

Õppe- ja kasvatustegevusest lähtudes on 6-7 aastase lapse tulemused järgmised:

- mõistab lihtsamat igapäevast eestikeelset kõnet;
- tunneb ära, mõistab ja kasutab õpitud sõnu ja väljendeid suheldes;
- saab aru korraldusest ja käitub vastavalt;
- saab aru lihtsast küsimusest ja vastab sellele enda olemasoleva sõnavara ulatuses;
- suheldes kasutab vastavaid viisakusväljendeid;
- teab peast eestikeelseid luuletusi ja laule;
- oskab nimetada mõningaid Eesti kohanimesid ja tuntuid inimesi.

4. Uurimus

4.1. Uurimuse ülevaade

Uurimus algas 2014. a sügisel, septembrikuus. Lapsed alles tulid lasteaedadest kooli ning neil olid värsked elamused suvest. Selletõttu õpilaste eesti keele oskuse selgitamiseks oli esitatud küsimus „Mida sa tegid suvel?“ Tavaklasside õpilased ei osanud sellele vastata. Ainult siis kui olid esitatud lisaküsimused ja tõlgitud vene keelde lapsed said vastata. Õpilased olid väga passiivsed ja vastasid peamiselt kõik koos ja ühesõnaliselt. Keelekümblusklassi õpilased vastasid kohe esimesele küsimusele. Nemad ei vajanud venekeelset tõlget. Samuti need õpilased olid palju aktiivsemad ja julgemad, mõned püüdsid vastata täislausetega.

Uurimuse lõpposa toimus 2015. a kevadel aprillikuu lõpus-maikuu alguses. Nii tava- kui ka keelekümbluslaste eesti keele oskus oli märgatavalt paranenud. Lapsed on aktiivsed ja julged keele kasutamisel. Nad oskavad juba ise koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. Keelekümblusklassi õpilased vastavad täislausetega ning ei vaja venekeelset tõlget tunni jooksul. Tavaklassi õpilased püüavad samuti vastata õpetaja küsimustele täislausetega, kuid see alati ei õnnestu ning nemad vajavad pidevat tõlkimist vene keelde.

4.2. Narva Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste küsitlus

Küsitlus viidi läbi Narva Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste seas septembris 2014. Selles osalesid nii tava- kui ka keelekümblusklassi õpilased. Kõikide küsitluses osalenud laste emakeel oli vene keel. Tavaklasside lapsed on lõpetanud vene õppekeelega lasteaia, kus nad õppisid eesti keelt vastavalt riiklikule õppekavale alates 3. eluaastast; keelekümblusklassis on osa lastest lõpetanud keelekümblusrühma.

Läbiviidud küsitluse eesmärgiks oli välja selgitada 1. klassi õppima tulnud laste eesti keele oskus. Selle tulemused näitavad, kui hästi on lapsed omandanud eesti keele alushariduse riikliku õppekava järgi.

Küsitlus toimus suulises vormis eesti keele tunni ajal. Selles osalesid 3 tavaklassi ja 1 keelekümblusklass, kes pidid eesti keeles vastama küsimusele „Mida sa tegid suvel?“ Tavaklass oli jagatud kaheks rühmaks, keelekümblusklass aga mitte. Kõikidele küsitluses osalenud õpilastele esitati üks küsimus „Mida sa tegid suvel?“, millele tavaklassi lapsed ei vastanud, kuna ei saanud sellest aru. Ainult venekeelse tõlke ja

lisaküsimuste abil (*Missugune ilm on suvel? Milliseid sõnu suvest sa tead? Missugused värvid on seotud suvega?*) suutsid lapsed vastata. Keelekümblusklassi õpilased vastasid nii põhi- kui ka lisaküsimustele. Antud küsimused olid autori arvates sobilikud, sest lapsed alles tulid kooli ning neil on jäänud palju elamusi suvest. Samuti autor eeldab, et lasteaias sellel teemal oli palju räägitud, kuna teema *suvi* kordub iga aasta. Küsimustest mitteamusaamine näitab, et lapsed ei ole sel teemal lasteaias eriti rääkinud ning vastav sõnavara sel teemal puudub.

4.3. Sisendkeeleoskus tavaklassis ja keelekümblusklassis

Tavaklassid

10.09.14; 9.10-9.55

1C. klass I rühm (kohal oli 12 õpilast)

Vastavas rühmas lapsed ei rääkinud ühekaupa, vaid kõik koos. Nad olid väga tagasihoidlikud ja vajasisid küsimuse tõlkimist.

Vastustes esinenud sõnavara:

buss; kass; koer; päike paistab; tuul puhub; liblikad lendavad; mesilane; leib; lehm; kana; piim; kollane; roheline; punane.

Tegusõnu õpilased peaaegu ei kasuta. See näitab, et lasteaias nad vastasid õpetaja küsimustele ühesõnaliselt. Iseseisvalt lauseid moodustada nad ei oska.

II rühm (kohal oli 10 õpilast)

Õpilastele esitati samad küsimused koos venekeelse tõlkega. Vastuseid saadi palju vähem kui esimeses rühmas. Lapsed vastasid kõik koos.

Vastused:

liblikad; päike paistab; sinine; roheline; kollane; punane; oranž; meri.

10.09.14 12.25-13.10

1A. klass I rühm (kohal oli 13 õpilast)

Mõlemas rühmas vastasid õpilased ühekaupa.

Vastused:

1. laps. *Päike paistab; soe; meri*

2. laps. *Mängima palli; liblikad; lilled; sinine*

3. laps. *Kollane*

4. laps. *Puu*

Ülejäänud lapsed ei öelnud sel ajal midagi, lihtsalt istusid ja kuulasid.

II rühm (kohal oli 12 õpilast)

Vastused:

1. laps. *Päike paistab; puu; kollane; rohi; roheline; mängima*

2. laps. *Soe*

3. laps. *Liblikad; lilled; lepatriinu*

18.09.14 10.15-11.00

1B. klass I rühm (kohal oli 10 õpilast)

Õpilased vastasid kõik koos.

Vastused:

ujuma; meri; liblikas; päike paistab; tuul puhub; kass

Sellised sõnad nagu *puu* ja *lilled* on tundmatud.

II rühm (kohal oli 11 õpilast)

Vastused:

1. laps. *Päike paistab; tuul puhub*

2. laps. *Vihma sajab; mängima; kollane; roheline*

3. laps. *Ujuma; lilled; puu*

Õpilased vastasid ühe kaupa.

Tavaklasside ühisjooned eesti keele tunnis:

Enamik õpilasi on aktiivsed ja tahavad rääkida ning jutustada oma suvest, kuid eesti keele sõnavara on nii piiratud, et lapsed ei suuda seda teha. Suve kirjeldades kasutavad nad ainult üksikuid eestikeelseid sõnu, harva sõnaühendeid. Lihtmineviku vorm on absoluutselt võõras teema, oleviku vorm tekitab samuti raskusi. Kõikides rühmades oli lastega rääkimisel vaja pidevat tõlkimist vene keelde. Algne küsimus (*Mida sa suvel tegid?*) on väga raske. Küsimustele vastates ei kasuta õpilased täislauseid. Mõned lapsed ei tee vahet ainsuse ja mitmuse vahel.

Üheks väga oluliseks ühisjooneks on distsipliin tunnis. Mõnedes rühmades on see väga halb, näiteks lapsed ei ole valmis tunniks, laudadel ei ole õpikut ega vihikut; lapsed räägivad tunni jooksul omavahel, mõnikord karjudes ja segades tunni läbiviimist;

õpetaja ja õpilaste side on väga nõrk, mille tõttu suur osa tunnist kulub märkuste peale.

Õpilaste vastused on sarnased, suve kirjeldades kasutasid paljud selliseid sõnu nagu *liblikad, päike, meri, puu, lilled*, sõnaühend *päike paistab* ning värvide nimetusi.

Mõned lapsed ütlesid, et lasteaias suvest eesti keeles ei räägitud. Vähem kui pool õpilastest oli suuteline vestluses osalema.

18.09.14 9.10-9.55

1E. keelekümblusklass (kohal oli 14 õpilast)

Keelekümblusklassi eesti keele tund toimub tervel klassil korraga. Mõnede õpilaste jaoks ei ole lihtminevik võõras teema, mõned kasutavad olevikku. Õpilased vastasid ühekaupa.

Vastused:

1. laps. *Ma ujusin meres; korjasin seened; marjad; ma olisin sõbra juures; päikesepaisteline ilm*
2. laps. *Ma jalgrattaga; ujuma; roheline*
3. laps. *Punane; kollane*
4. laps. *Ma lähen Meresuu; jalutama*
5. laps. *Käima metsas; jalutasin*

Nii tunnis kui ka vahetunnis räägib õpetaja õpilastega eesti keeles. Tunnis õpetatakse õpilasi vastama täislausetega. Lapsed saavad aru küsisõnadest, teavad numbreid, värvide ja nädalapäevade nimetusi. Lugemisoskus on kõrgem kui tavaklassi õpilastel. Lapsed on väga julged ja aktiivsed tunnis, ei karda eesti keelt kasutada. Distsipliin klassis on hea, vaatamata sellele, et mõnikord õpilased räägivad teineteisega või tegelevad oma asjadega. Keegi ei sega tundi, ei karju ja suurema osa tunnist kuulatakse õpetajat ja hea meelega õpitakse. Õpilastel on hea sõnavara, on näha, et lasteaias õpetati ja õpiti eesti keelt korralikult. Küsitluse ajal püüdsid mõned lapsed vastata vene keeles, mõned aga nii vene kui ka eesti keeles st ühes lauses kasutasid sõnu mõlemast keelest.

Tava- ja keelekümblusklassi võrdlus

Nii tava- kui ka keelekümblusklassi õpilaste probleemideks osutusid tegusõnade olevikus kasutamine, mõned lapsed kasutasid –ma ja –da infinitiive valesti. Käitumise kohta võib öelda, et tavaklassides on distsipliin halvem kui keelekümblusklassis.

Õpilased on lärmakad, räägivad omavahel, enamik ei ole tunniks ette valmistunud (laua

peal ei ole õpikut ega vihikut), mõnedel on mänguasjad käes. Õpetajal on raske õpilaste tähelepanu haarata. Keelekümblusklassis õpilased on julgemad eesti keele kasutamises ning huviga kuulavad õpetajat, neile meeldib vastata õpetaja küsimustele.

Selleks, et kaardistada õpilaste eesti keele oskuse arengut, vaadeldi eesti keele tundi samades 1. klassides 8 kuu eesti keele õppe järel aprilli lõpus. Selle eesmärk oli välja selgitada laste eesti keele oskuse areng, kuidas on see muutunud pärast küsitlust, mis toimus septembrikuus. Autor vaatles eesti keele tundi igas 1. klassi rühmas.

4.4. Keeleoskus 1. klassi lõpus

27.04.15 kell 9.10 – 9.55 toimus vaatlus 1C klassis. Kuna klass on jagatud kaheks rühmaks, siis kõigepealt vaadeldi ühte rühma ning järgmisel tunnil teist rühma.

I rühm

Eesti keele tund toimub 1A. klassijuhataja klassiruumis. Eesti keele õpetaja tuleb ise tundi. Klassi seintel on palju erinevaid materjale. Nt vene keele tähestik, arvud, laste tööd kuid eraldi eesti keele õpet toetavat nn „rääkivat seina“ ei ole.

Tunnis oli 12 õpilast.

Enne tunni algust kirjutas õpetaja tahvlile mõned tegusõnad kordamiseks. Need olid *töötab/ei tööta; käib töö/ei käi töö; käib lasteaias; õpib koolis*. Samuti oli tahvlile pandud joonistus, kus oli kujutatud perekond. Tunni teemaks oli ka perekond.

Tund algas õpetaja ja õpilaste tervitusega. Edasi esitas õpetaja lastele igapäevaseid küsimusi: *mis päev täna on; mis kuupäev täna on*. Nendele vastasid õpilased kõik koos. Küsimusele *missugune ilm on täna* vastasid lapsed ühekaupa.

1. laps – *taevas on holl*

2. laps – *täna on jahe ilm*

3. laps – *ei, lund ei saja*

4. laps – *saja vihma ei*

Edasi korراتi teemat perekond. Õpetaja näitas lastele teemakohaseid pilte ning esitas küsimusi (*mida teeb sinu vanaema, vanaisa, ema, isa, vend, õde?*).

5. laps – *vanaisa ei tööta*

6. laps – *vanaema käib töö*

7. laps – *väike laps käib lastaias*

2. laps – *minu õde käib lasteaias*

8. laps – *minu õde õpib koolis*

5. laps – *minu vend õpin koolis*

Järgmisena töötasid lapsed paarides. Ülesanne oli esitada kolm küsimust erinevate pereliikmete kohta (nt mida teeb sinu ema? Mida teeb sinu vanaisa? Mida teeb sinu vend?). Üks laps esitas küsimuse teine vastas täislausega sellele ning pärast vahetati rolle. Õpetaja tuli iga paari juurde, kuulas ja vajadusel parandas.

Edasi kontrolliti kodutööd, mis oli õpetaja poolt koostatud töölehel. Kodune ülesanne oli õppida häälega teksti lugema ning selle põhjal küsimustele vastama.

Teksti nimetus oli „Mardi pere“. Kõigepealt 1 õpilane luges teksti. Pärast ütles õpetaja erinevaid väljendeid tekstist vene keeles ja õpilased otsisid nende eestikeelset tõlget.

Edasi loeti teksti kaks korda häälega osade kaupa.

Järgmisena kontrolliti vastuseid küsimustele.

Tunni lõpus oli jälle paaristöö, kus õpilased pidid esitama teineteisele tekstipõhiseid küsimusi ning vastama neile.

29.04.15 kell 11.20 – 12.05 toimus vaatlus 1C. klassi II rühmas.

Eesti keele tund toimus eesti keele õpetaja klassis. Selle seinte kujundamine oli eesti keele õpet toetav. Erinevatele seintele oli paigaldatud järgmine õppematerjal: eesti keele tähestik, kasulikud fraasid (nt korrake palun veelkord; ma ei saanud aru; vabandust, et ma hilinesin tundi jne), kellaaeg, nädalapäevade nimetused, olevik ja lihtminevik tegusõna õppima pööramise näitel ning fraasid, mille kaudu võib oma arvamust väljendada (nt ma kaldun arvama, et; minu meelest on; ma arvan, et jne).

Tunni teema oli kevad. Kohal oli 12 õpilast.

Tunni alguses tervitasid õpetaja ja õpilased teineteist. Edasi esitas õpetaja lastele igapäevaseid küsimusi (*mis kuupäev täna on? Mis päev täna on/eile oli? Missugune ilm on täna* jne). Õpilased vastasid küsimustele kõik koos.

Järgmisena kontrolliti kodutööd, mis oli õpetaja poolt koostatud töölehel. Lapsed pidid lugema ja tõlkima teksti. Kodutöö kontrollimises osales 6 õpilast.

Järgmisena õpetaja andis lastele uue tunni teemat toetava töölehe. Esimene ülesanne oli mõistekaardi täitmine (Milline on kevad?).

1. laps – *pakaseline*

2. laps – *vihmane*

3. laps – *päikeseline*

4. laps – *ilus*

5. laps – *soe*

6. laps – *tore*

7. laps – *roheline*

Edasi ütles õpetaja teemakohaseid venekeelseid sõnu ja väljendeid ning lapsed pidid tõlkima neid eesti keelde (need sõnad ja väljendid olid juba eelmistel tundidel pähe õpitud). Need olid järgmised: *весна, весной, весна прекрасное время года, снег тает, трава пробивается, медведь просыпается от зимней спячки, детям нравится весна*. Lapsed vastasid järgmiselt:

8. laps – *kevad*

6. laps – *kevadel*

5. laps – *kevad on väga tore aastaaeg*

9. laps – *lumi sulab*

10. laps – *kevad on käes*

11. laps – *rohi tärkab*

12. laps – *karu ärkab talveund*

7. laps – ***lapsed kevadel***

Edasi soovisid lapsed teha väikese puhkepausi. Selleks kõik õpilased tõusevad üles, üks või kaks neist tulevad klassi ette ning koos õpetaja ja teiste lastega esitavad luuletuse ning selle ajal teevad eelnevalt õpitud liigutusi. Luuletus on selline:

Lahti, kinni. Lahti kinni.

Käsi on mul kaks.

Lahti, kinni. Lahti, kinni.

Tee üks väike plaks.

Keerutame, keerutame hästi kiiresti.

Lehvitame, lehvitame, lehvitame nii.

Õpilaste soovil korrati luuletust kaks korda ning seejärel kõik istusid oma kohtadele.

Edasi esitas õpetaja lastele erinevaid küsimusi ning viskas väikese palli sellele lapsele, kes pidi vastama.

Millised on kevadkuud?

11. laps – *kevadkuud on märts, aprill, mai*

Mis toimub kevadel looduses?

10. laps – *lumi sulab; rohi tärkab; päike paistab.*

Üks lapsest nägi akna taga linnukese. Õpetaja küsis mis lind see on ning tema vastas.

6. laps – *tove (tuvi)*

2. laps – *linnud on laulavad*

Õpetaja küsis mida teevad lapsed kevadel.

10. laps – *kevadel on lapsed mängivad palli*

Mida teeb karu kevadel?

9. laps – *karu ärkab talveunest*

Järgmisena õpetaja kirjutas tahvlile luuletuse.

Päike särab, rohi tärkab,

metsaküunkal üksik lill.

Ojas kalakene ärkab -

meil on kevad ja aprill!

Kõigepealt luges luuletuse õpetaja, siis kõik lapsed koos. Pärast kõik koos tõlgeti luuletust vene keelde. Edasi iga laps luges luuletust häälega.

Luuletuse ümber õpetaja pani pilte, millel oli kujutatud päike, rohi, kala ja lill. Pärast seda õpetaja pühkis mõned sõnad ära ja lapsed lugesid luuletuse piltidele toetudes.

Sellega oli tund lõppenud.

27.04.15 kell 10.15 – 11.00 toimus vaatlus 1A. klassis (tavaklass)

I rühm

Klassiruumi seinad ei toeta eesti keele õpet, kuna nendel on ainult eesti keele tähestik ja mõned laste tööd.

Kohal oli 10 õpilast.

Tund algas õpetaja ja õpilaste tervitusest. Distsipliin klassis ei olnud eriti hea, seega õpetaja kordas koos õpilastega tunnireegleid (vene keeles).

Edasi esitas õpetaja lastele igapäevaseid küsimusi.

Mis kuupäev täna on?

1. laps – *täna on kahekümnes seitsmes aprill*

2. laps – *eile oli...*

3. laps – *üleeile oli kakskümmend viies aprill*

Missugune ilm on täna?

4. laps – *täna on pilvine ilm*

5. laps – *saja vihma*

Suurema osa tunnist võttis kodutöö kontrollimine. Kaks last jutustasid ühekaupa teksti, mille nad kodus olid pähe õppinud. Pärast seda kui laps on teksti jutustanud, esitasid tema klassikaaslased talle tekstipõhiseid küsimusi, millele oli vaja täislausetega vastata.

Tekst oli järgmine:

Vanaema aed

Vanaemal on maal ilus ja suur aed. Kass armastab aias jalutada. Aias kasvavad puud ja põõsad. Puud on pirnipuu, õunapuu, kirsipuu. Põõsad on mustasõstrapõõsad, punasõstrapõõsad ja tikripõõsas.

Esimesena jutustas 6. laps.

Temale esitatud küsimused olid:

5. laps – *mis vanaema elab? (vanaema elab maal)*

3. laps – *missugune kass nimi on?*

1. laps – *missugune vanaemal aed? (aed on suur ja ilus)*

5. laps – *kus kass armastan jalutada?* (*kass armastan jalutada aias*)

Järgmisena jutustas 7. laps.

Temale esitati järgmiseid küsimusi:

1. laps – *kes vanaemal on?* (*vanaemal on kass*)

5. laps – *mis vanaema aed on?* (*vanaema kasvavad puud ja põõsad*)

Õpetaja – *mis on sinu lemmikpuuvili?* (*minu lemmik on õun*)

Edasi jagas õpetaja lastele töölehti. Seal oli kolm ülesannet. Teemaks oli kevad.

Esimene ülesanne oli häälega lugeda lühikest teksti kevadest. Algusel loeti kõik koos, pärast ühe kaupa. Teine ülesanne oli antud teksti tõlkida. Seda tehti kõik koos õpetaja abiga. Viimane ülesanne oli kirjutada, missugune ilm on pildil kujutatud (nt vihma sajab; päike paistab jne).

29.04.15 kell 10.15 – 11.00 toimus tunnivaatlus 1A. klassi II rühmas.

See oli sarnane 1C. klassis II rühmas läbi viidud tunniga ning selle viis läbi sama õpetaja.

Tunni teemaks oli kevad. Kohal oli 13 õpilast.

Tunni alguses õpetaja ja õpilased tervitasid teineteist. Edasi esitas õpetaja lastele igapäevaseid küsimusi.

Tahvli peale oli kirjutatud luuletus:

Päike särab, rohi tärkab,

metsaküükal üksik lill.

Ojas kalakene ärkab -

meil on kevad ja aprill!

Kõigepealt luges luuletuse õpetaja, siis kõik lapsed koos. Pärast kõik koos tõlgiti luuletus vene keelde. Edasi luges iga laps luuletust häälega.

Luuletuse ümber õpetaja pani pilte, millel oli kujutatud päike, rohi, kala ja lill. Pärast seda pühkis õpetaja mõned sõnad ära ja lapsed lugesid luuletust piltidele toetudes.

Järgmisena jagas õpetaja lastele isekoostatud töölehed.

Töölehel oli see luuletus ka olemas.

Esimeseks ülesandeks oli vaja kirjutada pildil oleva kujutise nimetus (nt lumi, päike, pungad jne). Iga pildi all oli väljend *see on* või *need on*. Kõigepealt seletas õpetaja lastele, milles on nende väljendite vahe.

Enne järgmist ülesannet esitas õpetaja lastele mõned küsimused.

Mitu aastaaega on?

1. laps – *kevad, suvi, sügis, talv*

Millal on sinu sünnipäev?

2. laps – *sügisel*

3. laps – *teisel november*

Järgmisena oli puhkepaus, nagu eelnevalt juba kirjutatud toimus see luuletuse abil.

Edasi jätkati ülesande tegemisega.

4. laps – *minu sünnipäev on oktoober*

Mis aastaaeg on käes?

1. laps – *aastaaeg on käes kevad*

Mis on kevadkuud?

2. laps – *kevadkuud aprill, märts ja mai*

Õpilaste ülesanne oli kirjutada töölehele, mis aastaajal on nende sünnipäev.

Edasi räägiti kevadest. Õpetaja küsis: „Mida sa tead kevadest?“.

5. laps – *linnud laulavad; lilled õitsevad.*

6. laps – *lapsed mängivad palliga ja sõidavad jalgrattaga*

Kas karu magab talveund kevadel?

7. laps – *karu ärkab talveund*

Mis värvi on päike?

6. laps – *päike on kollane*

Tunni lõpus korrati veel mitu korda luuletust tahvlilt, et see jääks paremini meelde.

4.05.15 kell 9.10 – 9.55 toimus tunnivaatlus 1B. klassis

I rühm

Kohal oli 12 õpilast.

Tund algas õpetaja ja õpilaste tervitusest. Õpetaja esitas lastele igapäevaseid küsimusi ning viskas väikese pehme palli sellele õpilasele, kes vastama pidi.

Mis aastaaeg on käes?

1. laps – *kevad on käes*

Mis kuu praegu on?

1. laps – *mai*

Mis päev täna on?

2. laps – *täna on teisipäev*

Kuidas sul läheb?

3. laps – *mul läheb väga hästi*

Tunni teemaks on kevad (kordamistund). Õpetaja küsis: „Mida sa tead kevadest?“

4. laps – *kevad on käes*

5. laps – **kevad on** lumi sulab

1. laps – *kevadkuud on märts, aprill, mai 15*

2. laps – kevad **on** rohi tärkab

6. laps – *linnud laulab*

5. laps – **puus** punged puhkevad

6. laps – *lapsed mängivad* **pall**

4. laps – *lapsed sõidavad* jalgrattaga

5. laps – *lilled* **on** õitsevad

3. laps - kevad on **värvi** (värviline)

1. laps – kevad on *ilus*

2. laps – kevad on *armas*

Edasi korraldati luuletuse piltide järgi. Õpetaja jagas õpilastele isekoostatud töölehe

kordamismaterjaliga (arvsõnad, linnud ja kevad). Õpilased ühekaupa tulid õpetaja juurde ja vastasid kodus õpitud luuletuse hindele, ülejäänud lapsed tegid selle ajal ülesandeid. Pärast seda, kui kõik õpilased olid luuletuse vastanud, kontrolliti ülesannete õigsust õpetajaga.

5.05.15 kell 9.10 – 9.55 toimus tunnivaatlus 1B. klassi II rühmas.

Kohal oli 13 õpilast.

Tund algas õpetaja ja õpilaste tervitusest. Seejärel esitas õpetaja igapäevaseid küsimusi, millele lapsed vastasid kõik koos.

Järgmisena õpetaja jagas lastele töölehe. Lapsed ühekaupa tulid õpetaja juurde ja jutustasid talle kodus õpitud teksti kevadest hindele ning ülejäänud lapsel tegid ülesandeid töölehel.

Tekst oli järgmine.

Kevad

Kevadel on ilm soe ja ilus. Päike paistab. Mõnikord sajab vihma. Linnud laulavad. Lapsed jalutavad õues. Tüdrukud naeravad ja lobisevad. Poisid mängivad jalgpalli. Ma armastan seda aastaega.

Vaatamata sellele, et tekst oli kodus pähe õpitud, õpilased tegid mõned vead jutustamise käigus. Pärast seda kui õpilane oli teksti jutustanud õpetaja palus teda tõlkida mõned sõnaühendid vene keelde ja esitas tekstikohaseid küsimusi.

1. laps – tõlkimine: *poiss mängin jalgpalli; poisid mängin jalgpalli; mõnikord vihma sajab*

Õpetaja küsimus: Missugune ilm sulle meeldib? – *Sulle meeldib lund sajab, päike paistab.*

2. laps – tõlkimine: mõnikord **päike paistab**

Õpetaja küsimused: Kus lapsed jalutavad? – *Lapsed jalutavad õues.*

Missugune ilm on kevadel? – ***Kevadel on päike. Ilm on päike paistab***

3. laps – tõlkimine: *tüdrukud naeravad, lobisevad; poiss mängivad jalgpalli.*

Õpetaja küsimus: Mis aastaega sina armastad? – *Ma armastan suvi* (vastas ainult pärast klassikaaslaste tõlkimist).

4. laps – tõlkimine: ***kevad on ilm soe ja ilus; linnud laulab; mina armastab seal***

aastaaega; tüdrukud naerab.

Õpetaja küsimus: Missugune ilm on kevadel? – *Ilm on päike paistab; vihma sajab.*

Samuti õpetaja esitas mitu kas küsisõnaga küsimust, millele laps vastas ühesõnaliselt kas jah või ei.

5. laps – tõlkimine: *tüdruk naerab; poiss laulab; mõnikord sajab vihma; mõnikord tüdrukud lobisevad.*

Õpetaja oma küsimust ei esitanud.

6. laps – tõlkimine: *mõnikord saja vihma; lapsed mõnikord õues; tüdrukud naeravad ja lodisevad.*

Õpetaja küsimused: Kus lapsed jalutavad? – *Lapsed jalutavad õues.*

Mida teeb tüdruk? – *Tüdruk naeravad, lobisevad.*

5.05.15 kell 10.15 – 11.00 toimus tunnivaatlus 1E. keelekümblusklassis.

Enne tunni algust õpetaja kirjutas tahvlile tunni teema. Selleks oli *1. mai on kevadpüha.*

Kohal oli 15 last.

Tund algas õpetaja ja õpilaste tervitusega. Õpetaja räägib õpilastega eesti keeles (vene keelt kasutas ainult siis, kui oli vaja distsipliini hoida).

Tunni viis klassiõpetaja läbi.

Kõigepealt õpetaja palus lastel avada oma päevikud, seejärel esitas lastele igapäevaseid küsimusi.

Mis kuupäev ja nädalapäev täna on?

1. laps – *täna on viies mai; täna on teisipäev*

Mis kuu- ja nädalapäev homme on?

2. laps – *homme on kuues mai; homme on neljapäev*

Mis kuu- ja nädalapäev on ülehomme?

3. laps – *ülehomme on seitsmes mai; ülehomme on reede*

Mis kuu- ja nädalapäev oli eile?

4. laps – *eile oli neljas mai; eile oli esmaspäev*

Mis kuu- ja nädalapäev oli ülieile?

5. laps – *üleeile oli kolmas mai; ülieile oli pühapäev*

Edasi õpetaja küsis tunniplaani kohta.

6. laps – *esimene tund on hommikuring; teine tund on matemaatika*

7. laps – *kolmas tund on eesti keel; neljas tund on kehaline kasvatus.*

Õpetaja küsis: „Mitu tundi teil täna on?“

8. laps – *täna on **mitu** tundi*

9. laps – *täna on viis tundi*

Avatakse õpikud. Kontrollitakse kodulugemist. Kõigepealt lapsed loevad teksti ühe korra omaette, siis loevad osade kaupa hindele.

Edasi jätkatakse tunni teemaga. Avatakse õpikuid „Ilus emakeel“. Õpilased kirjeldavad pildi.

5. laps – *pildil on perekond*

7. laps – *lapsed mängivad õues*

10. laps – *ema teeb süüa.*

Edasi loetakse teksti. Kõigepealt lapsed loevad teksti omaette, hiljem aga loetakse häälega osade kaupa. Pärast teksti lugemist õpetaja jagab õpilastele töölehe, kus on olemas tekstipõhine ülesanne. Selles õpilased peavad panema lauseid tekstist õigesse järjekorda ning hiljem kirjutada neid kirjatähtedega.

Tava- ja keelekümblusklassi võrdlus

Nii tava- kui ka keelekümblusklassi õpilaste eesti keele oskus oli märgatavalt paranenud. Lapsed on aktiivsed ja julged eesti keele kasutamisel. Nad oskavad juba koostada lihtsamaid fraase ja lauseid.

Keelekümblusklassi õpilased vastavad täislausetega õpetaja küsimustele ning ei vaja venekeelset tõlget tunni ajal.

Tavaklassi õpilased püüavad samuti vastata õpetaja küsimustele täislausetega, kuid see ei õnnestu alati ning nemad vajavad pidevat tõlkimist vene keelde.

Tavaklassi õpilaste peamiseks probleemideks on tegusõnade lõpud olevikus; tegusõna *olema* kasutamine. Esinevad raskused hääldamisega. Lapsed püüavad hääldada eestikeelseid häälikuid (*ä, ö, ü, õ*) nii nagu on nad harjunud vene keeles hääldama.

Keelekümblusklassi õpilaste peamiseks probleemideks on soov kiiresti lugeda, mille tõttu aetakse tähed segi; raskusi valmistab tegusõnade lihtminevikus kasutamine. Mõnedel õpilastel esineb probleeme hääldamisega.

Kokkuvõte

Distsipliin kõikides klassides on väga hea. Eesti keele oskus on paranenud. Nii tava- kui ka keelekümblusklasside õpilased on julged eesti keele kasutamises.

Tavaklassides õpetaja pidevalt tõlgib õpilastele kõike, mida räägib, sest ilma venekeelse toeta õpilased ei saa õpetajast aru. Õpilased oskavad koostada lihtsamaid sõnaühendeid ja fraase, kuid ainult õppekavas sõnavara ettenähtud piires. Lapsed on väga aktiivsed, tahavad rääkida. Õpilastel esinevad probleemid hääldusega. Kõige suuremad raskused tekivad *l* tähega, eesti keeles on see nõrk, vene keeles aga tugev. Samuti tähti *ä, ö, ü* hääldatakse mõnikord valesti, lapsed püüavad neid asendada vene tähtedega *я, ё, ю*. Kui õpetaja kuulis, et laps rääkis või hääldas valesti, parandas kohe ta ning palus korrata tema järel õiget varianti.

Lapsed loevad aeglaselt ja teevad vigu. Ilma venekeelse tõlketa lapsed tekstiga töötada ei saa.

Eraldi kirjeldamist vajab olemas olev õpikeskkond klassis, kuna see väga mõjutab keele omandamist. Tavaklasside õpikeskkond ei toeta eriti keele õppimist. Kolmest klassist, kus toimusid eesti keele tunnid, ei olnud ühes üldse mingit materjali seinale peal, teises klassis seintel olid ainult eesti keele tähestik, asesõnad ning mõned laste tööd. Ainult ühes klassis olid nn „rääkivad seinad“. Nendel olid eesti keele tähestik, kasulikud fraasid (nt vabandust, et ma hilinesin tundi), kellaaeg, nädalapäevad, olevik ja lihtminevik tegusõna õppima näitel ning arvamust väljendavad fraasid (nt ma kaldun arvama, et; minu meelest...).

Keelekümblusklassi keskkond erineb väga tavaklasside omast. Sellesse klassi sattudes on kohe näha, et seal õpitakse eesti keelt. Õpikeskkond soodustab täiesti keele omandamist. Igal pool on erinevad pildid, sõnad ja laused. Tahvli peal on olemas mõned grammatilised reeglid (nt mis tähest algab lause; mis märk võib olla lause lõpus; mis on täis- ja kaashäälikud). Samuti paneb õpetaja tahvli peale teemakohast materjali. Seintel on olemas:

- eesti keele tähestik (suur ja väike kirjatäht);
- pildid tegevustega koolis ja kodus koos nimetustega;

- aastaaja nimetus pildiga ja kuunimetus;
- nädalapäevade nimetused koos lühenditega;
- järgarvud;
- tundide nimetused; koolikotis ja pinalis olevad esemete nimetused koos piltidega;
- kalender;
- küsisõnad;
- seinakell koos küsimusega mis kell on;
- pildid ilma kohta koos nimetustega;
- Eestimaa kaart ning õpilaste loovtööd.

Isegi õpetaja laua küljes on olemas sellised fraasid nagu *aita mind; tule appi; kutsu õpetajat; küsi õpetajalt; mõtle järele*.

Autori arvates peab igas klassis, kus õpetatakse eesti keelt, olema sobilik keskkond. Lapsed omandavad keelt, kasutades kõiki oma osaoskusi. Mida rohkem nad näevad, kuulavad, loevad, seda kergemini toimub õppeprotsess.

Võrdlus: tavaklass

Võrreldes sügisel saadud tulemustega tavaklassi õpilased on praegu palju julgemad ja aktiivsemad eesti keele tundides. Lapsed oskavad vastata õpetaja küsimustele. Lapsi õpetatakse vastama täislausetega. Õpilastel esinevad suured raskused siis, kui õpetaja ei tõlgi seda, mida ta räägib. Kui õpilastel on tunni jooksul midagi ebaselgeks jäänud, siis pöörduvad nad õpetaja poole vene keeles ning õpetaja vastab neile samas keeles.

Põhilsil vigu tehakse asesõnade lõppude rääkimisel ning tegusõna olema kasutamisel. Õpilased kasutavad varem õpitud sõnaühendeid, fraase ja lausemalle. Lihtmineviku vormi ise koostatud lauses ei kasuta. Õpilased oskavad kirjutada eesti keeles, mõned kirjutavad juba kirjatähtedega. Arusaamisstrateegiaid arendatakse vähe.

Tavaklassi õpilased püüavad samuti vastata õpetaja küsimustele täislausetega, kuid see alati ei õnnestu ning nemad vajavad pidevat tõlkimist vene keelde. Tavaklassides ei pöörata tähelepanu metoodilistele vajadustele, puuduvad „rääkivad seinad“, arusaamisstrateegiate arendamise asemel toimub pidev tõlkimine. Õpilaste (ja ilmselt ka nende vanemate) suhtumist eesti keelde näitab lonkav distsipliin.

Võrdlus: keelekümbusklass

Lapsed on julgemad ja aktiivsemad kui sügisel. Nende eesti keele oskus on paranenud ning sobib A1 taseme kirjeldusele. Õpilased oskavad ise koostada lihtsamaid lauseid ja fraase, saavad õpetajast aru, tunnis püüavad pöörduda õpetaja poole eesti keeles.

Rohkem osa õpilastest loevad väga hästi ja päris kiiresti, lugemise ajal peaaegu ei tee vigusid. Lapsed kirjutavad juba kirjatähtedega. Lapsed teavad ja kasutavad järgarve, lihtmineviku vormi. Õpilased vastavad õpetaja küsimustele alati täislausetega. Õpilaste hääldus on palju parem kui tavaklasside lastel.

Vaatamata sellele, et kõik keelekümbusklassis õppivad lapsed on tulnud venekeelsetest peredest, on nad omandanud õppekava piires vajaliku materjali. Vahetunni ajal õpilased püüavad õpetajaga rääkida ka eesti keeles, mis näitab positiivset ja kõrget staatuslikku hoiakut eesti keele suhtes.

Tava- ja keelekümbusklassil on suur vahe eesti keele oskamises. Keelekümbusklassi õpilased oskavad keelt palju paremini ning eeldatavasti on neil edaspidises elus rohkem võimalusi Eestis õppimiseks ja töötamiseks.

4.5. Narva Keeltelütseumi 1. klassis töötavate õpetajate küsitlus.

Veebruarikuu jooksul viis antud töö autor läbi küsitluse Narva Keeltelütseumi 1. klassis töötavate õpetajate seas. Küsitluse jaoks oli autori poolt koostatud küsimustik, mille täitmine oli anonüümne. See koosnes 11 küsimusest, millest 8 oli valikvastustega. (Küsimustikuga võib tutvuda Lisas 1). Küsimuste koostamisel lähtus autor töö peamisest eesmärgist, milleks on 1. klassi õpilaste eesti keele oskuse välja selgitamine. Kokku võttis küsitlusest osa 3 tava- ja 1 keelekümblusklassi õpetaja.

Esimesele küsimusele vastates kirjutasid õpetajad, mitu last on nende rühmas. Vastused olid 12-15, sõltuvalt laste arvust klassis.

Teine küsimus oli „Mis on Teie arvates keeleoskus?“ (märkige ära kaks kõige olulisemat punkti). Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest vastustest: õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest; õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes; õpilane suudab vaadata eestikeelseid saateid; õpilane kasutab keelt sõpradega või pereliikmetega suhtlemiseks; õpilane loeb ladusalt; õpilase sõnavara ületab ainekavas ette nähtud; saab eestlastest ainekava sõnavara piires aru ning oli võimalik kirjutada ka oma variant.

Antud küsimus annab võimaluse välja selgitada mis on õpetajate ootused õpilaste keeleoskusele. Tegemist on subjektiivse hinnanguga keeleoskusele, mis näitab õpetaja ootusi keele omandamisel. See on väga tähtis, sest sõltuvalt oma arvamusest keeleoskuse kohta toimub keele õpetamine ning erinevate meetodite rakendamine.

Kõik õpetajad valisid vastuseks, et õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes. Lisaks märgiti ka teisi vastuseid: õpilane kasutab keelt sõpradega või pereliikmetega suheldes; õpilane saab aru lihtsatest fraasidest ning õpilane suudab vaadata eestikeelseid saateid.

Narva eesti keele õpetajate ootused õpilaste eesti keele oskusele on väga madalad. Kirjelduse järgi vastavad need B1 - keeleoskustasemele.

Kolmas küsimus oli „Millist õppevara Te kasutate eesti keelt õpetades? (tehke ristike sobivate vastuste juurde)“. Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest variantidest: põhikooli riikliku õppekava järgi ette nähtud õpikud ja töövihikud; ise koostatud töölehed; õuesõpe; eestikeelsed filmid ja raadiosaated; ajalehepildid ja artiklid ning oli võimalik kirjutada oma variant.

Antud küsimus näitab millist õppevara kasutab õpetaja oma töös ning kuidas mitmekesistab oma tunde. Kõik õpetajad vastasid, et kasutavad ise koostatud töölehti.

Lisaks märgiti ka vastuseid: põhikooli riikliku õppekava järgi ette nähtud õpikud ja töövihikud ning eestikeelseid filme ja raadiosaateid. 25% ei täpsustanud.

Neljas küsimus oli „Kuidas Te täiendate oma teadmisi ja oskusi eesti keele õpetamise alal? (tehke ristike sobivate vastuste juurde)”. Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmiste variantide vahel: loen vastavat õppekirjandust; osalen täienduskoolitustel; suhtlen oma kolleegidega sellel teemal; suhtlen lapsevanematega sellel teemal.

Antud küsimus näitab, kuidas õpetajad arendavad ennast oma töös.

Ainult ligikaudu 3/4 käib täienduskoolitustel, teised aga mitte. Veerand ei loe ka vastavat õppekirjandust. Seega veerand ei täienda ennast.

Viies küsimus oli „Millised probleemid esinevad Teie arvates lastel eesti keele õppimisel? (märkige ära kaks kõige olulisemat punkti)”. Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest variantidest: sõnavara ei ole piisavalt lai; puudub vajalik keelekeskkond; puudub huvi eesti keele vastu; perekond ei toeta keele õppimist; õppekava vajab muutmist; on vaja rohkem eesti keele tunde koolis ning oli võimalik kirjutada oma varianti.

See küsimus on väga tähtis, sest sõltuvalt sellest, mida õpetaja probleemiks peab, valib ta vajalikke meetodeid selle lahendamiseks.

Peamisteks probleemideks eesti keele õppimisel lastel õpetajad peavad sobiva sõnavara puudust (100% õpetajatest), vajaliku keelekeskkonna puudust, eesti keele tunde vähesust koolis (75% õpetajatest). Üks neljandik õpetajatest arvab, et probleemiks on perekonnapoolse toetuse puudus ning õppekava sobimatus.

Kuues küsimus oli „Kuidas Teie hindate õpilaste eesti keele oskust?(tehke ristike sobivate vastuste juurde). Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest variantidest: õpilase sõnavara on lai (50-100 sõna); õpilane saab õpetajast aru; õpilane oskab häälega lugeda; tunneb loetellu sobimatu sõna ära; on omandanud rutiintegevustega seotud sõnavara ning oli võimalik kirjutada oma varianti. Selles küsimuses õpetajad hindasid õpilaste eesti keele oskust. Kõik õpetajad valisid sellise vastuse, et õpilane on omandanud rutiintegevustega seotud sõnavara. Lisaks üks kolmandik valis õpilase arusaamise õpetajast ning õpilase oskuse lugeda häälega.

Seitsmes küsimus oli „Kas Teie klassi õpilased tunnevad eesti tähestikku? Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest variantidest: jah; ei; tunnevad ainult trükitähti; tunnevad nii trüki- kui ka kirjatähti.

75% õpetajatest valis vastuseks, et õpilased tunnevad nii trüki- kui ka kirjatähti. Veerand valis, et tunnevad ainult trükitähti. Antud töö autori arvates see, et 1. klassi õpilased tunnevad nii trüki- kui ka kirjatähti ei ole eriti usutav, sest isiklik kogemus näitab, et isegi 2. klassi õpilased ajavad trüki- ja kirjatähti segi.

Kaheksas küsimus oli „Kas õpilased keskenduvad antud ülesandele? (Kui Teie vastus on negatiivne, palun põhjendage)”. Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest variantidest: jah, keskenduvad; ei, ei keskendu.

Kõik õpetajad vastasid positiivselt. Ühes küsimustikus oli lisaks kirjutatud, et lapsed keskenduvad vaid õpetaja abil.

Üheksas küsimus oli „Kas 1. klassi tulnud õpilased oskavad suhelda lihtsamaid sõnu ja väljendeid kasutades? (kui ei oska, kirjutage palun, mis põhjus sellel võib olla)”. Antud küsimus oli valikvastustega. Valida oli võimalik järgmistest variantidest: jah; ei. Üks õpetaja vastas positiivselt, kaks õpetajat vastasid negatiivselt ja üks õpetaja ei märkinud ühtegi vastust, kuid kirjutas oma vastuse, mis oli järgmine „Laste keeletase on erinev. Mõned saavad keelt hästi aru ja oskavad keelt kasutada tundides. Mõnedel on nii madal (nõrk) keeleoskus, et suhelda (kasutada keelt) ei oska.”

Need, kes vastasid negatiivselt, põhjendasid oma vastust järgmiselt:

- „Lasteaias ei omandanud piisaval tasemel eesti keelt, sõnavara on piiratud. Tulevad lapsed, kes ei oska ühtegi sõna eesti keeles”.
- „Sest vähe keelepraktikat. (Oskavad esitada dialoogi õpitud teemal)”.

Läbiviidud uurimuse tulemustega võrreldes on näha, et tavaklassi õpilastel on väga raske suhelda lihtsamaid sõnu ja väljendeid kasutades.

Kümnendas küsimuses õpetajad pidid kirjutama oma arvamuse. Küsimus oli „Mida Te vajate eesti keele edukaks õppimiseks?”

Keelekümblusklassi õpetaja ei vastanud sellele.

Ülejäänud vastused olid järgmised:

- „uusi õpikuid algklasside jaoks; rohkem helifaile (kodus kordamiseks)”;
- „minu meelest, tundide maht peaks olema palju suurem, 4-5 tundi nädalas. See on ainuke võimalus parandada praegust olukorda”;

- „õpilaste motivatsiooni, sisukamaid õppematerjale, sest hetkel ei saa üldse kasutada 1. klassiõpikut, milles pole kasu”.

Edukaks eesti keele õppimiseks on kindlasti vaja uusi õpikuid algklasside jaoks, helifaile ning tundide arvu nädalas suurenemist.

Autor on õpetajate arvamusega nõus. Praegu koolis olevad kasutusel õpikud on väga vanad ning nendes olev materjal ei ole kõige sobilikum 1. klassi venekeelsete õpilaste jaoks. Nende õpikute peamiseks miinuseks on autori arvates pikad tekstid ning ülesannete valiku vähesus. Uuemad õpikud on palju sobilikumad, sest sisaldavad rohkem igapäevaeluga seotud teemasid ja fraase.

Viimases küsimuses õpetajad pidid samuti kirjutama oma arvamust küsimusele „Kas eesti keele oskus 1. klassi õpilastel on paranenud viimase 5 aasta jooksul? Kuidas see väljendub?”

Keelekümblusklassi õpetaja ei vastanud sellele.

Ülejäänud vastused olid järgmised:

- „mitte eriti”;
- „ei oska öelda, sest töötan esimese klassiga esimest korda”;
- „halvenenud, ma ei tea, mis põhjusel, kuid õpilastel on nõrgemad teadmised eesti keeles. Varem võtsime rohkem materjali; praegu asi läheb aeglasemalt”.

Eesti keele oskus lastel ei ole eriti paranenud, konkreetseid põhjuseid õpetajad välja tuua ei oska.

Antud küsitlus andis ülevaate õpetajate arvamusest eesti keele oskuse ja õpetamise kohta. Suurimaks probleemiks on õpetajate arvamusel eesti keele tundide arv nädalas ning linnas sobiva keelekeskkonna puudumine. Vähe sellest, et keelt õpetatakse koolis, see vajab pidevat praktiseerimist. Samuti kõik õpetajad kasutavad isekoostatud töölehti tundides. Autori arvates ei ole normaalne, sest riikliku õppekava järgi koostatud õpik ja töövihik peavad sobima laste jaoks, et nende järgi võiks tõesti õppida.

4.6. Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste vanemate küsitlus

23. veebruarist kuni 13 märtsini toimus Narva Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste vanemate küsitlus. See oli läbi viidud antud magistritöö autori poolt. Selle küsitluse jaoks oli koostatud küsimustik, mis koosnes 5 küsimusest, millest 3 olid valikvastustega ning 2 lahtist küsimust. (Küsimustikuga võib tutvuda Lisas 2). Küsitluses osalesid 3 tavaklassi ja 1 keelekümbelklass. Kõikides klassides vanemad valisid vastamiseks venekeelsed küsimustikud.

Erinevalt vene klassidest täitsid keelekümbelklassis pakutud küsimustiku kõikide seal õppivate laste vanemad.

4.7. Küsitluse analüüs

Antud magistritöö osas autor esitab küsitluse käigus vanemate poolt saadud vastused.

Narva Keeltelütseumi 1A klassis (tavaklass) õpib 25 last, kuid küsimustiku täitsid ainult 12 lapse vanemad.

Esimene küsimus oli „Mis on Teie arvates keeleoskus?“ Valida oli võimalik kõik sobilikud variandid. Vastusevariandid olid:

1. õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest;
2. õpilane kasutab keelt argielus;
3. õpilane vaatab eestikeelseid saateid ja saab aru nendest;
4. õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks;
5. muu.

Sellele küsimusele vastates vanemad valisid neid vastusevariante, mis iseloomustavad nende ootusi laste eesti keeleoskusele. Üle 30% vastanutest on valinud, et õpilane kasutab keelt argielus. Üks neljandik vastas, et keeleoskus on see, kui õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks.

Oma variante vanemad ei pakkunud. Keeleoskuse (ootuste) määratlemisel ei olnud vanemad eriti nõudlikud, leppides rohkem kui pooltel juhtudel tasemekirjeldusega „õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest“.

Teine küsimus „Miks Te olete valinud tavalise/keelekümbelklassi oma lapse jaoks?“ oli avatud, kus vanemad pidid põhjendama oma valikut.

Vanemate vastused olid järgmised, mõned neist olid sarnased sisult:

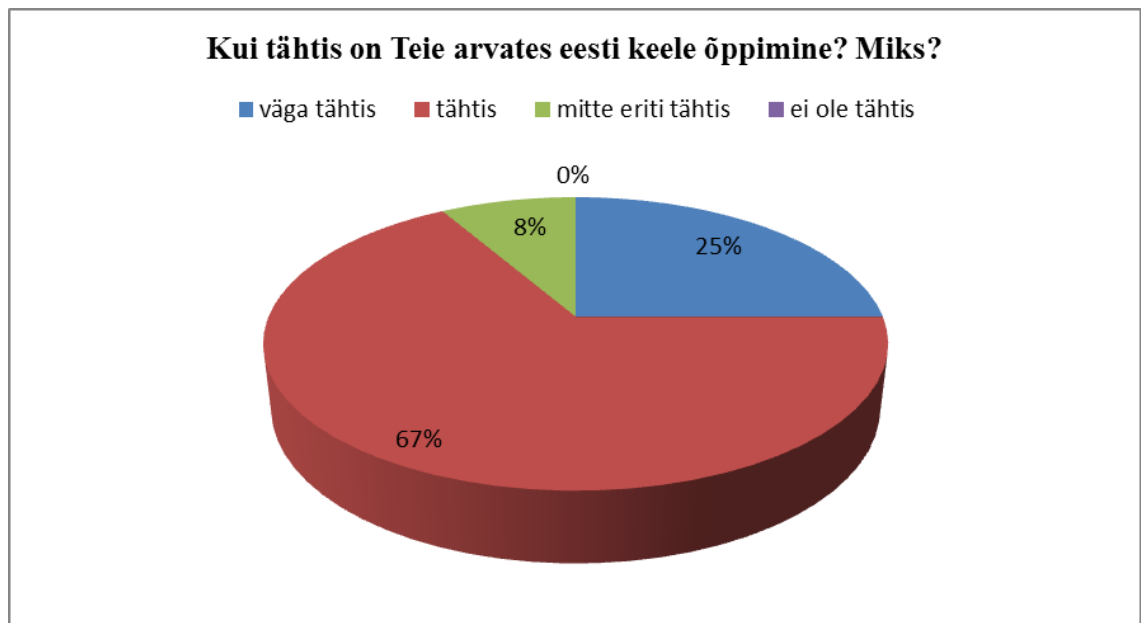
- ei arva, et nende klasside vahel on suur vahe; keele kõva õppimine ilma praktikata on mõttetu; on olemas isiklik kogemus;
- laps peab omandama haridust oma emakeeles;
- on väga tähtis õpetajast aru saada, peamiste oskuste omandamine emakeeles on õige;
- perekonnas keegi ei oska eesti keelt;
- oli tahtmine õppida teatud õpetaja juures, eesti keele õpetajat ei valinud.

Üks inimene ei vastanud sellele küsimusele.

Antud küsimus näitab vanemate suhtumist õpingutesse keelekümblusklassis. Antud klassis õppivate laste vanemad valisid oma laste jaoks tavaklassi, sest arvavad, et haridust tuleb omandada oma emakeeles; perekonnas eesti keelt keegi ei oska; keele õppimine ilma praktikata on mõttetu ning vanemad tahtsid teatud õpetajat oma lapse jaoks klassijuhatajaks.

Kolmas küsimus oli „Kui tähtis on Teie arvates eesti keele õppimine? Miks?“ Selles olid etteantud vastusevariandid *väga tähtis, tähtis, mitte eriti tähtis, ei ole tähtis*.

Vanemate vastused olid järgmised: Antud küsimus on väga tähtis just Narva linnas, sest suurem osa elanikkonnast kasutab vene keelt ning vanemate arvamusest eesti keele tähtsuse kohta sõltub nende laste motivatsioon keele õppimiseks ning keele omandamine.



1. vastusevariandi *väga tähtis* põhjendused:

- iga inimene, kes elab Eestis peab rääkima eesti keeles; see on aumärk Eesti põliselanikele;
- ilma keeleta ei saa;
- lapsed vajavad eesti keelt, sest me elame riigis, kus on vajalik selle keele oskus;
- eesti keel – riigikeel; mis on otseselt seotud lapse tulevase erialaga.

2. vastusevariandi *tähtis* põhjendused:

- me elame Eestis, eesti keel on riigikeel ja kõik dokumendid ning ained on eesti keeles;
- kuna me elame Eestis, peame (oleme kohustatud) oskama eesti keelt ning rääkima selles;
- me elame Eestis ning see on riigikeel.

Viis inimest ei põhjendanud oma vastust.

Rohkem kui pool vanematest peab eesti keele oskust väga tähtsaks ning üks neljandik tähtsaks. Viis vanemat ei osanud oma valikut põhjendada.

Neljandale avatud küsimusele „Millised probleemid esinevad Teie arvates lapsel eesti keele õppimisel?“ vastasid vanemad järgmiselt:

- esinevad raskused ä, ö, ü, õ tähtedega;
- ei ole võimalust suhelda eesti keeles;

- esinevad raskused hääldamise ja sõnade meelde jätmisega;
- laps unustab varemõpitud;
- vähe argipäevast suhtlemist tavaelus teadmiste kinnitamiseks.

4 vastajat kirjutasid, et nende lastel erilisi probleeme ei esine ning et koolikursus on kerge ja erineb sellest keelest, millega tuleb ülikoolis kokku puutuda, samuti on tähtis lapse huvi keele vastu.

3 inimest ei vastanud sellele küsimusele.

Suuremateks probleemideks lastel eesti keele õppimisel vanemad arvavad sobiva keelekeskkonna puudumist, halba mälu ning raskusi hääldamisega.

Viies küsimus „Kuidas Te hindate oma lapse eesti keele oskust?“. Siin oli võimalik valida viie vastuse vahel, milleks olid *suurepärane, väga hea, hea, rahuldav, mitterahuldav*.

Suurem osa vanematest hindasid oma laste eesti keele oskust rahuldavaks ning üks neljandik heaks.

See küsimus on tähtis sellepolest, et näitab vanemate arvamust oma laste eesti keele oskuse kohta. Mõnikord tekib selline olukord, et vanemad hindavad oma lapse keeleoskust üle, mille tõttu lapsel tekib liiga kõrge enesehinnang ning motivatsioon nõrgeneb.

1B klassis (tavaklass) õpib 25 last, kuid küsimustiku täitsid ainult 15 lapse vanemad.

Esimene küsimus oli „Mis on Teie arvates keeleoskus?“ Valida oli võimalik kõik sobilikud variandid. Vastusevariandid olid:

1. õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest;
2. õpilane kasutab keelt argielus;
3. õpilane vaatab eestikeelseid saateid ja saab aru nendest;
4. õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks;
5. muu.

Oma variante vanemad ei pakkunud.

Sellele küsimusele vastates vanemad valisid neid vastusevariante, mis iseloomustavad nende ootusi laste eesti keeleoskusele. Antud klassis õppivate laste vanemate arvates keeleoskus on õpilase oskus kasutada keelt argielus; õpilase arusaamine lihtsamatest fraasidest; eesti keele kasutamine sõprade ja pereliikmetega suheldes ning eestikeelsete saadete vaatamine ja nendest arusaamine.

Teine küsimus „Miks Te olete valinud tavalise/keelekümbelklassi oma lapse jaoks?“ oli avatud, kus vanemad pidid põhjendama oma valikut.

Mõned vastused olid sarnased sisult:

- valiti tavaklassi, sest kodus eesti keelt keegi ei valda ning ei kasuta;
- teadmised, mis olid omandatud lasteaias ei olnud piisavad keelekümbelklassis õppimiseks;
- täielikus keelekümbeluses laps ei saa põhiasjadest hästi aru; laps saab hästi asjadest aru ainult siis, kui ta õpib neid oma emakeeles;
- haridus, mis on omandatud emakeeles on palju kvaliteetsemad; lapsele on õppematerjal arusaadavam emakeeles, mis teeb õppeprotsessi lihtsamaks ning järelikult huvitavamaks;
- valiti tavaklassi selleks, et laps omandaks oma emakeelt;

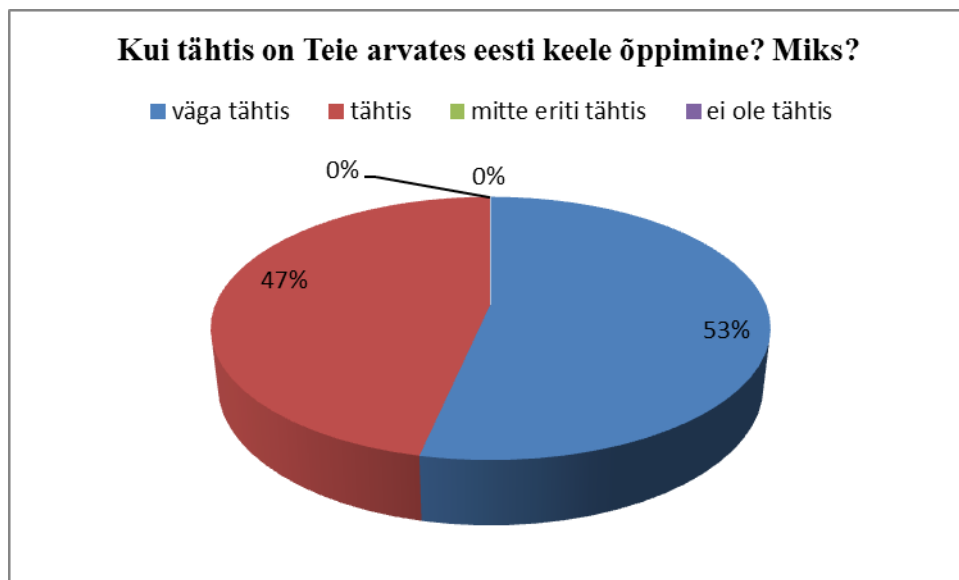
Ühes küsimustikus vastust ei olnud.

Antud klassis õppivate laste vanemad valisid oma laste jaoks tavaklassi, sest kodus eesti keelt keegi ei oska, emakeeles omandatud haridus on palju kvaliteetsem ning lasteaias

omandatud teadmised ei ole piisavad keelekümbelklassis õppimiseks.

Kolmas küsimus oli „Kui tähtis on Teie arvates eesti keele õppimine? Miks?“ Selles olid etteantud vastusevariandid *väga tähtis, tähtis, mitte eriti tähtis, ei ole tähtis*.

Vanemate vastused olid järgmised:



1. vastusevariandi *väga tähtis* põhjendused:

- eesti keel on riigikeel ning see aitab edaspidises krjääris;
- selleks, et saada edukaks inimeseks (Eesti riigis) on vaja eesti, inglise ja vene keele oskamine;
- eesti keel on vajalik selleks, et pärast kooli minna õppima ülikooli;
- eesti keelt on vaja osata Eestis töötamiseks;
- igaüks on kohustatud oskama selle riigi keelt, kus ta elab;
- eesti keel aitab olla konkurentsivõimeline ning valida endale sobiva töökoha, suhelda, elada ja saada kogu kättesaadavat infot.

2. vastusevariandi *tähtis* põhjendused:

- Eestis elades on tähtis osata eesti keelt kuid kõige tähtsamad on rahvusvahelised keeled, mis edaspidi aitavad leida head tööd;
- eesti keelt on vaja Eestis edaspidise õppimise jaoks.

Suurem osa vanematest peab eesti keele oskust väga tähtsaks, sest iga inimene peab oskama riigikeelt ning eesti keele oskus aitab last edaspidises õppimises ning töö leidmises. Ülejäänud vanemate arvamusel on eesti keele oskus tähtis, kuna seda on vaja

edaspidiste õpingute jaoks ning eesti keelt on tähtis, kuid on olemas temast tähtsamad rahvusvahelised keeled.

Neljandale küsimusele „Millised probleemid esinevad Teie arvates lapsel eesti keele õppimisel?“ vanemad vastasid järgmiselt:

- laps ei suuda kõiki sõnu meelde jätta ning õigesti hääldada;
- on raske õppida sõnu „lehelt“;
- mõned sõnad on raske meelde jätta;
- koduülesannete tegemine ja eestikeelsete tekstide pähe õppimine võtab liiga palju aega;
- laps tuupib fraase ilma grammatiliste ja ortograafiliste teadmisteta ning edaspidi ei suuda koostada loogiliselt õiget teksti sõnade loetelust;
- laps kirjutab küsimusi ebakorrektelt maha (õpetaja ei kirjuta küsimusi e-koolis), laps ei saa küsimustest aru (ei tea nende tõlget) ning ei suuda lauset koostada;
- sõnade lõpus laps tihti ajab d ja b tähed segamini;
- tekkivad raskused sõnade meeldejätmisega, laps ei saa alati õpetajast aru;
- laps halvasti teab grammatikat ning tal on vähe võimalust suhelda eesti keeles;
- keelekeskkonna puudumine;
- kuna suhtlemist eesti keeles ei toimu, siis see, mis oli varem õpitud pähe ununeb kiiresti; samuti on vaja rohkem aega keelega tegelemiseks, on palju õppimist, vahel lapsel ei ole tahtmist, huvi keele vastu ning sellepärast on vaja motiveerida last, seletada, et eesti keel on vajalik.

4 inimest vastasid, et seni probleeme ei teki, kuid siin oli üks kommentaar. Ühele vanematest tahaks rohkem temaatilist materjali (nt riided, toiduained, mööbel jne) samuti mainiti, et ei toimu uute sõnade õppimist, et isegi tähestikku ei õpetata; laps ei oska kirjutada eesti keeles ning kõik need probleemid tulenevad õpetaja metoodilistest võtetest.

Kuna vanemad näevad õppimisprotsessi kodus, siis antud küsimus aitab selgitada neid probleeme, mis esinevad lastel vanemate arvates. Probleemid on sarnased. Nendeks on halb mälu, õpetajast arusaamisraskused, keelekeskkonna puudumine ning raskused hääldamisega.

Viies küsimus „Kuidas Te hindate oma lapse eesti keele oskust?“. Siin oli võimalik valida viie vastuse vahel, milleks olid *suurepärase, väga hea, hea, rahuldav, mitterahuldav*.

Antud klassis vanemad hindasid oma laste eesti keele oskust järgmiselt: rohkem kui veerand vanematest valisid vastuseid hea ja rahuldav ning ülejäänud valisid vastuseks mitterahuldav.

2 inimest ei vastanud sellele küsimusele (1 neist põhjendas, et ei saa hinnata, sest ei ole õpetaja).

Ühel inimesel oli oma vastus – halvemini ei saa olla.

1C klassis (tavaklass) õpib 25 last, kuid küsimustiku täitsid ainult 21 lapse vanemad.

Esimene küsimus oli „Mis on Teie arvates keeleoskus?“ Valida oli võimalik kõik sobilikud variandid. Vastusevariandid olid:

1. õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest;
2. õpilane kasutab keelt argielus;
3. õpilane vaatab eestikeelseid saateid ja saab aru nendest;
4. õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks;
5. muu.

Sellele küsimusele vastates vanemad valisid neid vastusevariante, mis iseloomustavad nende ootusi laste eesti keeleoskusele. Peaaegu pool vanematest valisid vastusevariante, et õpilane kasutab keelt argielus ning õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest. Lisaks märgiti ka vastusevariante: õpilane vaatab eestikeelseid saateid ja saab aru nendest ning õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks.

Samuti vanemad pakkusid teisi variante. Vanemate arvates keeleoskus on lapse oskus lastesaadetest ja multifilmidest aru saamine; keeles suhtlemine ning sellest aru saamine. Üks vanematest kirjutas, et antud küsimus on ebakorrektn, sest kui silmas peetakse eesti keele oskust 1. klassi õpilasel, siis piisab sellest, et laps saab aru fraasidest; laps kasutab isesisvalt eestikeelseid fraase ärgipäeva jutus.

Peaaegu pool vanematest vastasid, et keeleoskus on õpilase arusaamine lihtsamatest fraasidest ja keele kasutamine argielus; natuke rohkem kui 30% vastasid, et keeleoskus on eestikeelsete saadete vaatamine ja nendest arusaamine ning eesti keele kasutamine sõprade ja pereliikmetega.

Teine küsimus „Miks Te olete valinud tavalise/keelekümbelklassi oma lapse jaoks?“ oli avatud, kus vanemad pidid põhjendama oma valikut.

Mõned vastused olid sarnased sisult:

- valiti tavaklassi, sest vanemad kõnelevad ainult vene keeles ning peres keegi ei oska eesti keelt;
- valiti tavaklassi selleks, et laps omandaks aineid emakeeles (see on selgem ja arusaadavam lapse jaoks);
- kui laps õpib võõrkeeles, siis omandab ta ainult 50% õpetatavast materjalist;

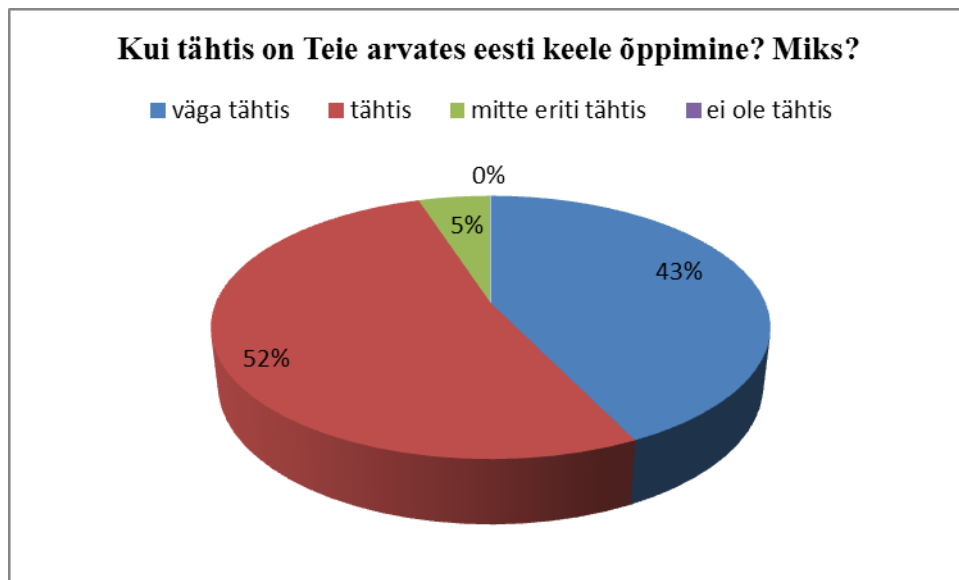
- laps peab saama normaalset alus- ja põhiharidust oma emakeeles;
- valiti tavaklass selleks, et laps omandaks põhilist kooli õppekava selges emakeeles;
- arvati, et laps ei saa keelekümblusklassi koormusega hakkama;
- arvati, et tavaklassis õpetatakse väga hästi eesti keele baasteadmisi ning selliseid andmeid nagu matemaatika, ajalugu, füüsika, keemia jt tuleb omandada oma emakeeles;
- prioriteedis on süvenenud hariduse saamine oma emakeeles;
- järkjärguline eesti keele õpetamine on paremini omandatav lapse poolt;
- Narvas ei ole vajalikke tingimusi keelekümblusprogrammi täitmiseks (nt ei ole sobivat koolivälist keelekeskkonda);
- lapsel esinevad kõneprobleemid;
- kõik lapse sugulased ja sõbrad suhtlevad ainult vene keeles;
- kooli lõpuks tavaklassi õpilane oskab võrdväärselt kahte keelt, nii vene kui ka eesti;
- valiti tavaklassi selleks, et õppida aineid oma emakeeles;
- selleks, et laps omandaks võõrkeeli järkjärguliselt;
- tavaklassis on lapsel parem;
- enne kooli minekut laps ei õppinud eesti keelt;

1 inimene ei vastanud sellele küsimusele.

Vanemad valisid tavaklassi oma laste jaoks, sest prioriteediks on hariduse omandamine emakeeles. Samuti perekonnas keegi ei oska keelt; lapse sõbrad ja sugulased on kõik venekeelsed; laps ei saa keelekümblusklassi koormusega hakkama ning tavaklassis on lapsel lihtsalt parem.

Kolmas küsimus oli „Kui tähtis on Teie arvates eesti keele õppimine? Miks?“ Selles olid etteantud vastusevariandid *väga tähtis, tähtis, mitte eriti tähtis, ei ole tähtis*.

Vanemate vastused olid järgmised:



1. vastusevarianti *väga tähtis* põhjendused:

- Eestis on vaja riigikeele oskust;
- eesti keel on väga tähtis tuleviku jaoks;
- kui laps jääb Eestisse elama ja õppima, siis eesti keel on tema jaoks väga tähtis.

2. vastusevarianti *tähtis* põhjendused:

- keel on tähtis kui laps läheb õppima Eestis olevatesse ülikoolidesse;
- keel on tähtis niikaua kuni laps õpib põhikoolis või gümnaasiumis, edaspidi laps ise otsustab kui tähtis on keel tema jaoks;
- keel on tähtis, sest me elame Eestis ning iga võõrkeele õppimine on kasulik;
- keel on tähtis, sest me elame riigis, kus on antud keel riigikeeleks;
- tuleb osata selle riigi keelt, kus inimene elab.

13 inimest ei põhjendanud oma valikut.

Rohkem, kui pool vanematest peavad eesti keele oskust väga tähtsaks ning ülejäänud tähtsaks. Palju vanemaid ei põhjendanud oma valikut. Nendest, kes põhjendasid oma valiku kirjutasid, et Eestis on lihtsalt vaja osata eesti keelt; seda on vaja edasiõppimiseks ja hea töö leidmiseks.

Neljandale küsimusele „Millised probleemid esinevad Teie arvates lapsel eesti keele õppimisel?“ vanemad vastasid järgmiselt:

- käesoleval hetkel esineb väike segadus kirjatähtedega (vene kirjatähtedega),

samuti probleemiks on sõnade lõpud (eriti kui alguses õpiti sõna ühes vormis ning hiljem teises);

- ei ole sobivat keelekeskkonda;
- ainuke probleem on laiskus;
- õigekiri tekitab raskust, laps jätab sõnu halvasti meelde;
- liiga palju õppematerjali, grammatilist alust ei ole kuid laps peab juba lauseid pähe õppima, paralleelselt õpitakse tähestiku ja raskemaid teemasid. Nt lapsel on raske aru saada miks on vaja öelda ma elan ning ta elab; toimub lihtsalt tuupimine;
- lapsel on raske sõnu meelde jätta, laps ei tea kõikide koolis läbivate sõnade tähendust;
- esimeses klassis on raske, sest laps ei tea keele reegleid, -ma ja -da infinitiive ning ajab tegusõnade lõpud segi;
- lugemise ajal laps mõnikord ajab vene ja eesti tähed segi;
- probleemid tekivad siis, kui on vaja midagi pähe õppida;
- liiga palju tuleb pähe õppida, laps ajab mõned tähed segi (nt m, p jne);
- kahe keele samaaegse aktiivse õppimise tõttu (vene ja eesti õigekiri, lugemine) tekib segadus lapse peas, ei jõua kogu materjali meelde jätta;
- laps ei ole piisavalt iseseisev kodutöö tegemisel.

5 inimest vastasid, et probleeme ei ole.

Käesolevas klassis lastel erinevad mitu probleeme eesti keele omandamisel. Vanemate arvamusel need on halb mälu; õpitava materjali maht on liiga suur; kaks keelt eesti ja vene lähevad segi; lapsed ei tea reegleid ning lihtslat tuupivad sõnu ja fraase.

Viies küsimus „Kuidas Te hindate oma lapse eesti keele oskust?“. Siin oli võimalik valida viie vastuse vahel, milleks olid *suurepärane, väga hea, hea, rahuldav, mitterahuldav*.

Rohkem kui veerand vanematest hindavad oma lapse eesti keele oskust heaks ja rahuldavaks, mõned vanemad aga väga heaks ja mitterahuldavaks.

1 vanem ei osanud valida rahuldava ja mitterahuldava hinde vahel. Põhjendus oli järgmine – keelt õpitakse alates septembri kuust ning selleni pole keelega kokku

puutunud. Teadmiste tase on seni minimaalne.

1 vanem vastas järgmiselt: laps hindab ennast mitterahuldavalt, vanem aga rahuldavalt.

Kokkuvõte

Kokkuvõttena tavaklassides õppivate laste vanemate vastuste kohta võib öelda, et vanemate arvamus on paljudes aspektides sarnane.

Mõistet keeleoskus võib erinevalt defineerida. Antud küsitluse eesmärgiks oli välja selgitada vanemate ootusi laste eesti keeleoskusele. Enamik vanematest valisid järgmised vastused:

- õpilane saab aru lihtsatest fraasidest;
- õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes;

Küsimusele, miks vanemad valisid tavaklassi oma lapse jaoks, vastati peamiselt järgmiselt:

- peres keegi ei oska eesti keelt ning ei saa last õpingutes aidata;
- haridust tuleb omandada oma emakeeles;
- tava- ja keelekümbelklassi vahel ei ole mingit erinevust;
- laps peab oskama oma emakeelt;
- Narva linnas ei ole sobivat keelekeskkonda.

48 vastanutest ainult 2 vanemat vastasid, et ei pea eesti keele oskust eriti tähtsaks, oma vastust nad ei põhjendanud, ülejäänud vastasid, et peavad eesti keele oskust tähtsaks või väga tähtsaks.

Põhjendati oma valikut peamiselt nii:

- me elame Eestis ning eesti keel on riigikeel;
- inimene peab oskama seda riigi keelt, kus ta elab;
- eesti keelt on vaja selleks, et jätkata oma õpinguid ja töö leida Eestis .

48 vastanutest 12 arvavad, et nende lastel ei esine mingeid probleeme eesti keele õppimisel. 2 vanemat ei vastanud sellele küsimusele. Ülejäänud vanemate arvates esinevad nende lastel järgmised probleemid:

- raske sõnu meelde jätta;

- esinevad raskused hääldamisega;
- koduste ülesanne tegemine võtab väga palju aega;
- laps ajab tähed segi;
- ei ole võimalust suhelda eesti keeles.

Enamik vanemaid hindavad oma laste eesti keele oskust rahuldavalt; 15 vanemat arvavad, et laste eesti keele oskus on hea; mõnede vanemate arvamusel on nende laste eesti keele oskus väga hea ja suurepärase. Oma vastuseid keegi ei põhjendanud.

1E klassis (keelekümbelklass) õpib 15 last ning küsimustiku täitsid kõikide laste vanemad.

Esimene küsimus oli „Mis on Teie arvates keeleoskus?“ Valida oli võimalik kõik sobilikud variandid. Vastusevariandid olid:

1. õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest;
2. õpilane kasutab keelt argielus;
3. õpilane vaatab eestikeelseid saateid ja saab aru nendest;
4. õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks;
5. muu.

Sellele küsimusele vastates vanemad valisid neid vastusevariante, mis iseloomustavad nende ootusi laste eesti keeleoskusele. Rohkem kui pool vanematest valisid vastuseks, et õpilane kasutab keelt argielus. Lisaks märgiti ka, et õpilane saab aru lihtsamatest fraasidest ning õpilane vaatab eestikeelseid saateid ja saab nendest aru. Mõned valisid vastuseks, et õpilane kasutab eesti keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemiseks.

Tavaklassis õppivate laste vanemate ootused eesti keeleoskusele on samad, mis keelekümbelklassis õppivate laste vanemate ootused.

Muu vastusevariant: isaga suhtleb eesti keeles.

Keelekümbelklassis õppivate laste vanemate arvamusel keeleoskus on keele kasutamine argielus; eestikeelsete saadete vaatamine ja nendest arusaamine; lihtsamatest fraasidest arusaamine ning eesti keele kasutamine sõprade ja pereliikmetega.

Teine küsimus „Miks Te olete valinud tavalise/keelekümbelklassi oma lapse jaoks?“ oli avatud, kus vanemad pidid põhjendama oma valikut.

Vastused olid järgmised:

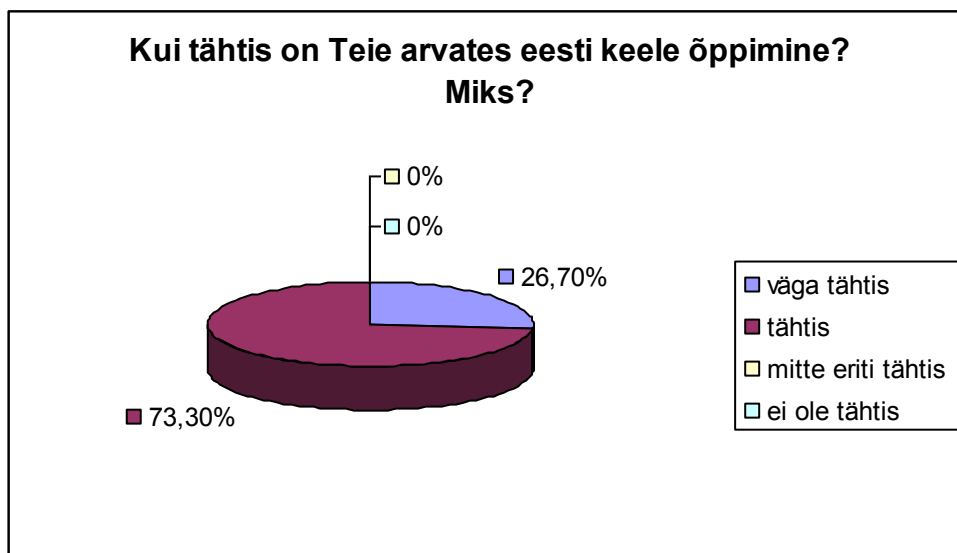
- selleks, et laps oskaks ja saaks aru nii ema- kui ka eesti keeles;
- sest laps koos perega elab Eestis;
- selleks, et laps õpiks eesti keelt ning edaspidi oskaks seda hästi;
- laps ise valis keelekümbelklassi. Viimased kaks aastat laps käis lasteaias osalise keelekümbelusega rühmas ning talle meeldis seal, sellepärast tegi ta sellise valiku;

- gümnaasiumi aste on nüüd eestikeelne;
- laps ise otsustas keelekümbusklassi minna. Otsustas, et eluks Eestis on vaja teada keelt;
- tahtsime, et laps saaks suhelda eesti keeles;
- selleks, et osata eesti keelt;
- head mälu on vaja aktiivselt täita, nt võõrkeeltega, keelte õppimine varasest lapseast alates saab heaks harjumuseks ning laps suhtub sellesse kergelt ja loomulikult;
- keelekümbus 1. klassist alates on väga tähtis ning kergelt omandatav;
- sest lapsele meeldib eesti keele õppimine;
- keelekümbusklass osutub väga tähtsaks lapse elus, sest kõik head töökohad nõuavad riigikeele oskust, sellest sõltuvad nii palk kui ka elutase ning haridus;
- sest riik, kus laps elab on Eesti ning riigikeele oskus on vajalik;
- eesti keelt on vaja kõrghariduse saamiseks;
- laps peab olema eestikeelses keelekeskkonnas, keele kvaliteetse omandamise jaoks.

Vanemad valisid keelekümbusklassi oma jaoks peamiselt selleks, et laps saaks omandada nii ema- kui ka eesti keelt samal ajal. Samuti kui keelekümbusega alustada esimesest klassist või isegi lasteaiast, on see kergem kui hiliskeelekümbus. Valiku põhjendusteks oli ka eesti keele oskuse vajadus edasiõppimiseks ja töötamiseks Eestis ning keelekümbusklassis on olemas vajalik keelekeskkond.

Kolmas küsimus oli „Kui tähtis on Teie arvates eesti keele õppimine? Miks?“ Selles olid etteantud vastusevariandid *väga tähtis, tähtis, mitte eriti tähtis, ei ole tähtis*.

Vanemate vastused olid järgmised:



1. vastusevariandi *väga tähtis* põhjendused:

- pere plaanides on elada Eestis, ebapiisav eesti keele valdamine võib saada tõsiseks takistuseks edaspidises õppimises ja töökoha otsimises;

2. vastusevariandi *tähtis* põhjendused:

- eesti keele oskus on tähtis, sest me elame Eestis ning see on riigikeel;
- on tähtis teada riigikeelt;
- 2 inimest vastasid, sest me elame Eestis;
- ei unusta vähemalt, mis riigis me elame;
- oma riigis elamiseks inimene peab teadma oma emakeelt.

8 inimest ei põhjendanud oma valikut.

Üks kolmandik vanematest peab eesti keelt tähtsaks, ülejäänud väga tähtsaks.

Peamiseks põhjenduseks, miks eesti keele oskus on tähtis oli see, et eesti keel on riigikeel.

Neljandale küsimusele „Millised probleemid esinevad Teie arvates lapsel eesti keele õppimisel?“ vanemad vastasid järgmiselt:

- peamiseks probleemiks on laiskus;
- probleemiks on grammatika;
- eesti keele õppimisel on vähe suhtlemist tavalises argielus;
- on võimalik arusaamatus mille tõttu ei ole tahtmist õppida ning koolis käia;

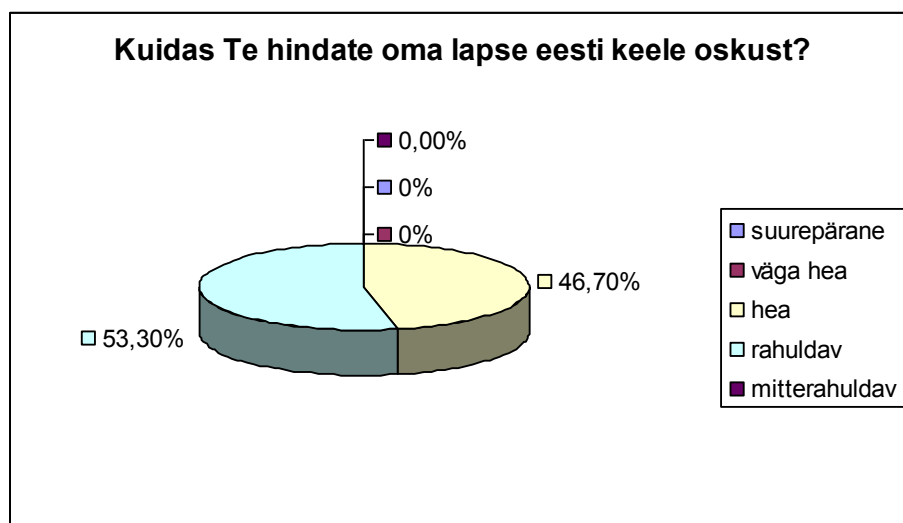
- praeguseks hetkeks ei piisa algteadmisi (keelekümblust lasteaias);
- esinevad probleemid sõnade, fraaside meelde jätmisega;
- koduse ülesande täitmisel laps ise ei suuda midagi pähe õppida (silmamälu ei ole arenenud, kuulamisoskus on kõige paremini arenenud, kui laps kuulab, siis jätab väga kiiresti meelde);
- suur koormus kõikides ainetes, tekib segadus peas;
- on raske sõnu meelde jätta ning hääldada neid; on raske lugeda ilusti kui sisu ei ole arusaadav;
- laps unustab punktide ja kriipsude panemist tähtede peal;
- on olemas väikesed probleemid kuid peres püütakse edaspidise eesti keele õppimise nimel;
- väike sõnavara; laps ei kasuta keelt sõprade ja pereliikmetega suhtlemisel.

3 inimest vastasid, et lastel ei esine mingeid probleeme eesti keele õppimisel. 1 inimene ei vastanud sellele küsimusele.

Vanemate arvamusel keelekümblusklassi õpilastel on suur koormus ning algteadmiste vähesus; sõnu on raske meelde jätta; sõnavara ei ole piisavalt lai.

Viies küsimus „Kuidas Te hindate oma lapse eesti keele oskust?“. Siin oli võimalik valida viie vastuse vahel, milleks olid *suurepärane*, *väga hea*, *hea*, *rahuldav*, *mitterahuldav*.

Vanemad vastasid järgmiselt:



Rohkem kui pool vanematest hindas oma laste eesti keele oskust rahuldavale hindele ning ülejäänud heale. Põhjendada oma valikut vanemad ei osanud.

Kokkuvõte

Keelekümblusklassis õppivate laste vanemate ootused keeleoskusele on väga madalad – eesti keele kasutamine igapäevastes tegevustes. Samas on siiski erinevus tavaklassi vanematega, mis ilmneb just keelekümbluse valimise põhjendustes. Keelekümblusklass valiti järgmistel põhjustel:

- selleks, et laps omandaks eesti keelt ning saaks olla konkurentsivõimeline edaspidises õppimises ning töö otsimises Eestis;
- gümnaasiumis õpetatakse nüüd eesti keeles;
- selleks, et laps saaks suhelda eesti keeles;
- sest Eesti riigikeeleks on eesti keel.

Enamik vanematest peavad eesti keele oskust tähtsaks, teised väga tähtsaks.

Põhjendused olid järgmised:

- eesti keele oskus on tähtis, sest me elame Eestis;
- selleks, et õppida edasi ja töötada Eestis.

15 vanemast 2 arvavad, et lastel ei esine mingeid probleeme eesti keele õppimisel.

Teised kirjutasid, et:

- raskusi esineb grammatikaga;
- vähe suhtlemist argielus;
- lapsel on madal motivatsioon;
- tekkivad raskused sõnade ja fraaside meelde jätmisega;
- liiga suur koormus kõikides ainetes;
- sõnavara on kits;
- laps unustab panna punkte tähtede peal.

Enamik vanematest hindavad oma laste eesti keele oskust rahuldavalt ülejäänud arvavad, et see on hea.

Tava- ja keelekümblusklassis õppivate laste vanemate vastuste võrdlus

Nii tava- kui ka keelekümblusklassis õppivate laste vanemate ootused laste eesti keeleoskusele on väga madalad. (õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes). Need vanemad, kes valisid tavaklassi oma lapse jaoks, põhjendasid oma valikut peamiselt nii, et peres keegi ei oska eesti keelt ning ei saa last tema õpingutes aidata. Keelekümblusklassi valinud vanemate põhjenduseks oli, et laps omandaks eesti keele ning saaks olla konkurentsivõimeline edaspidises õppimises ning töö otsimises Eestis. Enamik vanematest peavad eesti keele oskust tähtsaks või väga tähtsaks. Tavaklassis õppivate laste vanemate arvamusel esineb lastel kõige rohkem probleeme sellega, et on raske sõnu meelde jätta ja on raskusi hääldamisega. Keelekümblusklassis õppivate laste vanemate arvamusel esineb lastel kõige rohkem probleeme grammatikaga ja sobiva keelekeskkonna puudumisega. Enamik vanematest hindavad oma laste eesti keele oskust rahuldavalt.

4.8. Teised koolid

Antud magistritöö uurimuse tulemused põhinevad Narva Keeltelütseumi 1. klassi õpilaste eesti keele oskusel, nendega töötavate õpetajate ja vanemate arvamusel. Võrdluseks oli autoril huvitav teada saada mõne teise kooli algklassides töötavate õpetajate arvamust. Suvaliselt oli valitud Narva Vanalinna Riigikool. Võrreldes eelmise kooliga on siin eesti keele õpetamise tase riigieksami ja põhikooli eksami tulemuste alusel 2013/2014 õa. 47.4 (www.haridussilm.ee)

Küsitlusest võtsid osa algklasside õpetajad, kokku 6, üks neist on keelekümblusklassi õpetaja. Õpetajatele oli pakutud sama küsimustik, millele vastasid Narva Keeltelütseumi õpetajad ning selle võib leida Lisas 1.

Klassis õpib peamiselt 24-25 õpilast.

Vastates küsimusele, mis on keeleoskus, valisid õpetajad need vastusevariandid, mis iseloomustavad nende ootusi õpilaste eesti keeleoskusele. Kõige levinum vastusevariant oli, et õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes.

Enamik eelmise kooli õpetajatest valis samuti õpilase oskuse kasutada keelt igapäevastes tegevustes.

Küsimusele, millist õppevara Te kasutate eesti keelt õpetades, õpetajad vastasid järgmiselt. Kõik õpetajad valisid, et kasutavad ise koostatud töölehti ja õuesõpe metoodikat; põhikooli riikliku õppekava järgi ette nähtud õpikuid ja töövihikuid ning eestikeelseid filme ja raadiosaateid. Lisaks märgiti ka vastest ajalehepildid ja artiklid.

Üks õpetaja vastas, et eesti keelt õpetades kasutab ta slaidiesitlusi ja mänge.

Eelmise kooli enamik õpetajaid valis vastuseks ise koostatud töölehed.

Järgmine küsimus oli, kuidas Te täiendate oma teadmisi ja oskusi eesti keele õpetamise alal. Kõik õpetajad valisid vastuseks, et osalevad täienduskoolitustel ja loevad õppekirjandust. Rohkem kui pool suhtlevad oma kolleegidega sellel teemal. Mõned suhtlevad lapsevanematega sellel teemal.

Kõik eelmise kooli õpetajad valisid vastusevariandi *suhtlen oma kolleegidega sellel teemal*.

Viiendale küsimusele *millised probleemid esinevad Teie arvates lastel eesti keele õppimisel* olid saadud järgmised vastused. Kõik õpetajad arvavad, et õpilaste suurimaks probleemiks on vajaliku keelekeskkonna puudumine. Rohkem kui pool õpetajatest arvavad, et õpilaste sõnavara ei ole piisavalt lai. Mõne arvamusel on vaja õppekava muuta.

Kõik eelmise kooli õpetajad valisid vastuseks *sõnavara ei ole piisavalt* ja enamik neist valis ka *vajaliku keelekeskkonna puudumine*.

Kuues küsimus oli, kuidas Te hindate õpilaste eesti keele oskust. Kõik õpetajad kirjutasid, et õpilaste eesti keeleoskuse hindamisel lähtuvad nad sellest, kas õpilane saab õpetajast aru. Rohkem kui pool valisid vastuseks *õpilane on omandanud rutiintegevustega seotud sõnavara; tunneb loetellu sobimatu sõna ära nlg õpilane oskab häälega lugeda*. Mõned märkisid, et *õpilaste sõnavara peab olema piisavalt lai*.

Üks õpetaja kirjutas oma vastuseks *Õpilastel on väga erinev keeleoskus*.

Kõik eelmise kooli õpetajad valisid õpilaste hindamiseks rutiintegevustega seotud sõnavara omandamise ning enamik neist märkis veel *õpetajast arusaamine* ning *häälega lugemisoskus*.

Järgmisele küsimusele *Kas Teie klassi õpilased tunnevad eesti tähestikku?* kõik õpetajad vastasid jaatavalt ning kolm neist valis vastuseks ka, et lapsed tunnevad nii trüki- kui ka kirjatähti.

Eelmise kooli õpetajate vastused olid samasugused.

Kaheksandale küsimusele, kas õpilased keskenduvad antud ülesaandele 3 õpetajat vastasid jaatavalt 2 eitavalt. Need, kes vastasid eitavalt, põhjendasid oma valiku nii:

- Mõned keskenduvad, mõned ei. Sõltuvalt õpilasest.
- Oleneb õpilasest. Kellele jääb midagi arusaamatuks, siis tähelepanu hajub.

Kõik eelmise kooli õpetajad vastasid jaatavalt sellele küsimusele.

Üheksas küsimus oli kas 1. klassi tulnud õpilased oskavad suhelda, kasutades lihtsamaid

sõnu ja väljendeid. 3 õpetajat vastasid jaatavalt ja 1 eitavalt. Põhjendus oli järgmine: õpilaste tase on väga erinev. Mõned vabalt räägivad, teistel on väga nõrk tase. Üks õpetaja ei valinud ühtegi vastusevarianti, kuid kirjutas oma põhjenduse: paljud on tulnud venekeelsest lasteaiast.

Eelmises koolis pool õpetajatest vastas jaatavalt, pool eitavalt ning üheks põhjendustest oli laste erinev keeletase.

Viimased kaks küsimust oli avatud, kuhu õpetajad pidid kirjutama oma arvamuse.

Kümnes küsimus oli, mida Te vajate eesti keele edukaks õpetamiseks koolis. Vastused olid järgmised:

- Keelekeskkond – rohkem õpetajaid, kes suhtlevad lastega eesti keeles.
- Keelekeskkond.
- Arvan, et keelekümlussüsteem on väga edukas keele õpetamisel.
- Kindlasti vastavat väljaõpet ja koolitusi. Väljaminevaid õppevahendeid.
- Interaktiivseid lauamänge, õppevara positiivset suhtumist, õpilased vajavad perekonnalt toetust jne.

Eelmise kooli õpetajad vastasid, et eesti keele edukaks õppimiseks koolis vajavad õpilased uusi õpikuid algklasside jaoks; tundide arvu nädalas suurenemist ning õpilaste motivatsiooni.

Viimane küsimus oli kas eesti keele oskus 1. klassi õpilastel on paranenud viimase 5 aasta jooksul ning kuidas see väljendub. Õpetajate vastused olid:

- Keelebarjäär puudub, positiivne suhtumine eesti keelde.
- Perekond toetab keele õppimist.
- Ei muutunud. Need, kes tulevad keelekümlusrühmadest oskavad keelt paremini. Tavalistest rühmadest lastel on nõrgem eesti keele tase. Kuid edaspidine keeleareng sõltub laste teadmistest ja koolivalmidusest. Need, kes olid kooliks valmis (vaimselt, sotsiaalselt ja püsiliselt) kiiresti omandavad eesti keelt.
- Arvan, et on paranenud ja seda just nendes koolides, kus õpetajad oma töös kasutavad erinevaid meetodeid, lõimingut. Muudavad keele õppimise kõikide laste jaoks huvitavaks.
- On paranenud, kuna eesti keelt õpitakse juba enne kooli. Õpilased omandavad keelt paremini ja kiiremini.

Eelmise kooli õpetajad vastasid, et 1. klassi õpilaste eesti keele oskus ei ole eriti paranenud viimase viie aasta jooksul ning üks õpetaja vastas, et see on halvenenud.

Keelekümblusklassi õpetaja klassis on 25 õpilast, tema vastused olid järgmised.

Keeleoskus on tema arvates õpilase oskus kasutada keelt igapäevastes tegevustes ning eestlastest ainekava sõnavara piires aru saamine.

Eesti keelt õpetades kasutab ta põhikooli ja riikliku õppekava järgi ette nähtud õpikuid ja töövihikuid ning ise koostatud töölehti, samuti eestikeelseid filme ja raadiosaateid ning ajalehepilte ja artikleid vähesel määral. Samuti kasutusel on interaktiivsed harjutused/kaardid, pildid.

Oma teadmiste ja oskuste täiendamine eesti keele õpetamise alal toimub läbi täienduskoolitusi ja kolleegidega suhtlemise sellel teemal ning vähesel määral vastava kirjanduse lugemise.

Õpetaja arvamusel esinevad eesti keele õppimisel lastel sellised probleemid nagu sõnavara ja vajaliku keelekeskkonna puudus.

Õpilaste eesti keele oskuse hindamisel märkis õpetaja järgmised vastused: *õpilane saab õpetajast aru; õpilane oskab häälega lugeda ning on omandanud rutiintegevustega seotud sõnavara*. Samuti oli siin omavastus - oskab kirjutada lihtsamaid lauseid.

Tema õpilased tunnevad eesti tähestikku, nii trüki- kui ka kirjatahti.

Õpilased keskenduvad antud ülesandele, kuid mitte kõik ja alati, sest õpilasi on erinevaid.

1. klassi tulnud õpilased oskavad suhelda kasutades lihtsamaid sõnu ja väljendeid ainult siis kui nad on tulnud eesti või keelekümbluslasteaiast. Tava (vene) lasteaiast tulnud lapsed suhelda ei oska, vaid teavad üksikuid sõnu.

Eesti keele edukaks õpetamiseks koolis on vaja väljatöötatud materjale, mis sobiksid omavahel kokku (õpik+vihik+tööleht), interaktiivset vara.

Antud õpetaja arvamusel on 1. klassi õpilaste eesti keele oskus paranenud viimase 5 aasta jooksul. Rohkem lapsi oskab suhelda olmeteemadel, omandatud sõnavara on suurem. Osa lapsi oskab eesti keeles sõnu lugeda.

Keelekümblus- ja tavaklasside õpetajate vastused on väga sarnased. Ainuke, mis erineb alati, on laste eesti keele oskus. Keelekümblusklassis on see alati parem kui tavaklassis.

Koole võrreldes on näha, et õpetajate arvamus on paljude küsimuste kohta sarnane.

Enamik õpetajatest arvab, et keeleoskus on keele kasutamine igapäevastes olukordades ja lihtsatest fraasidest arusaamine. Paljud õpetajad kasutavad oma töös ise koostatud töölehti, sest praegusel hetkel olemas olevad algklasside õpikud ei sobi. Õpilastel on sarnased probleemid, neil puudub vajalik keelekeskkond ja sõnavara ei ole piisavalt lai. Õpetajate arvamusel tavaklassides peab olema rohkem eesti keele tunde nädalas.

Enamik õpetajatest arvavad, et 1. klassi õpilaste eesti keele oskus ei ole eriti paranenud viimase viie aasta jooksul.

4.9. Uurimuse kokkuvõte

Narva linn on ainuke Eestis nii suure ja domineeriva venekeelse elanikkonnaga linn. Kuna süvenenud keeleõpe algab koolis 1. klassis, siis autori jaoks oli väga huvitav uurida esimese klassi õpilaste eesti keele oskust õppeaasta alguses ja lõpus. Kuna antud töö autor töötab Narva Keeltelütseumis, siis uurimuse jaoks oli valitud antud kool.

Uurimus algas 2014. a sügisel, septembrikuus. Lapsed alles tulid lasteaedadest kooli ning neil olid värsked elamused suvest. Selletõttu õpilaste eesti keele oskuse selgitamiseks oli esitatud küsimus „Mida sa tegid suvel?“ Tavaklasside õpilased ei osanud sellele vastata. Ainult siis kui olid esitatud lisaküsimused ja tõlgitud vene keelde lapsed said vastata. Õpilased olid väga passiivsed ja vastasid peamiselt kõik koos ja ühesõnaliselt. Keelekümblusklassi õpilased vastasid kohe esimesele küsimusele. Nemad ei vajanud venekeelset tõlget. Samuti need õpilased olid palju aktiivsemad ja julgemad, mõned püüdsid vastata täislausetega.

Nii tava- kui ka keelekümblusklassi õpilaste probleemideks olid lõpud tegusõnade olevikus kasutamisel, mõned lapsed kasutasid ma- ja da- infinitiivi valesti.

Uurimuse lõpposa toimus 2015. a kevadel aprillikuu lõpus – maikuu alguses. Nii tava- kui ka keelekümblusklassi eesti keele oskus oli märgatavalt paranenud. Lapsed on aktiivsed ja julged keele kasutamisel. Nad oskavad juba ise koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. Keelekümblusklassi õpilased vastavad täislausetega ning ei vaja venekeelset tõlget tunni ajal. Tavaklassi õpilased püüavad samuti vastata õpetaja küsimustele täislausetega, kuid see alati ei õnnestu ning nemad vajavad pidevat tõlkimist vene keelde.

Tavaklassi õpilaste peamiseks probleemideks lõpud tegusõnade olevikus kasutamisel; tegusõna olema kasutamine. Samuti esinevad raskused hääldamisel. Lapsed püüavad hääldada eestikeelseid tähti nii nagu on nad harjunud vene keeles hääldada.

Keelekümblusklassi õpilaste peamiseks probleemideks on soov kiiresti lugeda, mille tõttu aetakse tähed segi; tegusõnade kasutamine lihtminevikus. Mõnedel õpilastel esineb probleeme hääldamisega.

Kokkuvõttena tavaklassides õppivate laste vanemate vastustele võib öelda, et vanemate arvamus on paljudes aspektides sarnane.

Mõistet „keeleoskus“ võib erinevalt defineerida. Sellele küsimusele vastates vanemad valisid neid valikvastuseid, mis iseloomustavad nende ootusi laste eesti keele oskusele.

Enamik vanematest valisid definitsiooniks järgmised vastused:

- õpilane saab aru lihtsatest fraasidest;
- õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes;

Küsimusele, miks vanemad valisid tavaklassi oma lapse jaoks, vastati peamiselt järgmiselt:

- peres keegi ei oska eesti keelt ning ei saa last õpingutes aidata;
- haridust tuleb omandada oma emakeeles;
- tava- ja keelekümblusklassi vahel ei ole mingit erinevust;
- laps peab oskama oma emakeelt;
- Narva linnas ei ole sobivat keelekeskkonda.

48 vastanutest ainult 2 vanematest vastasid, et ei pea eesti keele oskust eriti tähtsaks, oma vastust nad ei põhjendanud, ülejäänud vastasid, et peavad eesti keele oskust tähtsaks või väga tähtsaks.

Põhjendati oma valikut peamiselt nii:

- me elame Eestis ning eesti keel on riigikeel;
- inimene peab oskama seda riigi keelt, kus ta elab;
- eesti keelt on vaja selleks, et jätkata oma õpinguid ja töö leidmist Eestis .

48 vastanutest 12 arvavad, et nende lastel ei esine mingeid probleeme eesti keele õppimisel. 2 vanematest ei vastanud sellele küsimusele. Ülejäänud vanemate arvamusel nende lastel esinevad järgmised probleemid:

- raske sõnu meelde jätta;
- esinevad raskused hääldamisega;
- koduste ülesanne tegemine võtab väga palju aega;
- laps ajab tähed segi;
- ei võimalust suhelda eesti keeles.

Enamik vanematest hindavad oma laste eesti keele oskust rahuldavalt; 15 vanemat arvavad, et laste eesti keele oskus on hea; mõnede vanemate arvamusel on nende laste eesti keele oskus väga hea ja suurepärase. Oma vastuseid keegi ei põhjendanud.

Keelekümblyklassis õppivate laste arvamusel keeleoskus tähendab oskust kasutada keelt igapäevastes tegevustes.

Keelekümblyklassi valiti järgmistel põhjustel:

- selleks, et laps omandaks eesti keelt ning saaks olla konkurentsivõimeline edaspidises õppimises ning töö otsimises Eestis;
- gümnaasiumis õpetatakse nüüd eesti keeles;
- selleks, et laps saaks suhelda eesti keeles;
- sest Eesti riigikeeleks on eesti keel.

Enamik vanematest peavad eesti keele oskust tähtsaks teised väga tähtsaks.

Põhjendused olid järgmised:

- eesti keele oskus on tähtis, sest me elame Eestis;
- selleks, et õppida edasi ja töötada Eestis.

15 vanemast 2 arvavad, et lastel ei esine mingeid probleeme eesti keele õppimisel.

Teised kirjutasid, et:

- raskusi esineb grammatikaga;
- vähe suhtlemist argielus;
- lapsel on madal motivatsioon;
- tekkivad raskused sõnade ja fraaside meelde jätmisega;
- liiga suur koormus kõikides ainetes;
- sõnavara on kits;
- laps unustab panna punkte tähtede peal.

Enamik vanematest hindavad oma laste eesti keele oskust rahuldavalt ülejäänud arvavad, et see on hea.

Õpetajate vastuseid analüüsides võib teha järgmised järeldused:

Keeleoskus õpetajate arvamusel tähendab oskust kasutada keelt igapäevastes tegevustes.

Oma töös õpetajad kasutavad põhikooli riikliku õppekava järgi ette nähtud õpikuid ja töövihikuid; ise koostatud töölehti; õuesõpe meetodeid; eestikeelseid filme ja raadiosaateid.

Õpetajad täiendavad oma teadmisi vastava õppekirjanduse lugemise ja täienduskoolitustel osalemisega.

Õpetajate arvamusel lastel esinevad järgmised probleemid:

- sõnavara kitsus;
- vajalikku keelekeskkonna puudulikkus;
- eesti keele tundide vähesus tavaklassides.

Õpilaste eesti keele oskuse hindamisel õpetajad pööravad kõige rohkem tähelepanu sellele, kas õpilane saab õpetajast aru ning kas ta on omandanud rutiintegevustega seotud sõnavara.

Õpilased tunnevad eesti tähestikku, enamik õpetajatest on märkinud, et õpilased tunnevad nii trüki- kui ka kirjatahti.

Õpilased põhiliselt keskenduvad antud ülesandele, kuid see kõik on individuaalne ja sõltub lastest.

Õpetajate arvamus selle kohta, et 1. klassi tulnud õpilased oskavad suhelda, kasutades lihtsamaid sõnu ja väljendeid jagunes pooleks, mõned oskavad ning mõned mitte. Kõik sõltub õpilaste keeletasest ning lasteaiast saadud teadmistest.

Eesti keele edukaks õpetamiseks koolis õpetajad vajavad:

- väljatöötatud materjale, mis sobiksid omavahel kokku (õpik+vihik+tööleht);
- interaktiivmänge, lauamänge, õppevara, positiivset suhtumist ja et laps saaks perekonnas toetust;
- vastavat väljaõpet ja koolitusi;
- õpilaste motivatsiooni;
- tundide arvu suurendamine tavaklassides;
- sobiva keelekeskkonda.

Vastates küsimusele, kas 1. klassi õpilaste eesti keele oskus on paranenud viimase 5 aasta jooksul, õpetajate arvamused jagunesid pooleks. Mõned arvavad, et on paranenud, mõned et mitte. Need, kes arvavad, et on paranenud, põhjendasid oma vastust nii, õpilased omandavad eesti keelt paremini ja kiiremini, sest seda hakatakse õppima juba enne kooli minekut ning kui õpetajad kasutavad oma töös erinevaid meetodeid, siis laste keeleoskus ka pareneb.

Need, kes arvasid, et ei ole paranenud, põhjendasid nii, et tavaklassides õppivad lapsed oskavad keelt halvemini kui keelekümbelusklassi õpilased. Mõned õpetajad ei osanud oma vastust põhjendada.

Antud uurimust oleks kindlasti vaja jätkata lasteaiades, et selgitada välja seal käivate laste eesti keele oskus.

Kokkuvõte

Autori arvates on antud töö teema väga aktuaalne tänapäeval, sest eesti keele oskuse mõõtmine esimesse klassi tulnud õpilastel näitab, kui hästi õpilased on valmis keelt kooli õppekava järgi õppima ning millised raskused võivad neil ette tulla. Samuti õpetajate ja vanemate seisukoha välja selgitamine eesti keele oskuse ja õpetamise kohta on vajalik selleks, et teada saada, millised probleemid nende arvates esinevad lastel eesti keele õppimise käigus.

Töö eesmärgid olid:

Uurida 1. klassi õpilaste eesti keeleoskust Narva Kehtelütseumi näitel.

Uurida Narva Kehtelütseumi 1. klassis töötavate eesti keele õpetajate arvamust nende õpilaste eesti keele oskusest.

Uurida Narva Kehtelütseumi 1. klassi õpilaste vanemate arvamust eesti keele vajaduse ja tava- ning keelekümbelusklassi kohta.

Läbiviidud uurimuse käigus need eesmärgid täideti. Narva Kehtelütseumis viidi läbi uurimus 1. klassi õpilaste eesti keele oskuse välja selgitamiseks, samuti uuriti vanemate ja õpetajate arvamust eesti keele õpetamise ja oskuse kohta.

Töö hüpoteesid olid:

1. Vene emakeelega ja keelekümbelusklassi õpilastel on võrdne eesti keele oskus.
2. Õpetajad on rahul õpilaste eesti keele oskusega.
3. Vanemad valivad tavaklassi oma laste jaoks, sest ei pea eesti keele oskust vajalikuks.

Esimene hüpotees ei leidnud kinnitust. Keelekümbelusklassi õpilaste keeleoskus vastab A1 keeleoskustasemele. Nad on julgemad keele kasutamises kui tavaklassi õpilased, koostavad ise lihtsamaid fraase ja lauseid. Tavaklassi õpilaste keeleoskus tase on nõrgem. Nad kasutavad peamiselt varem õpitud lausemalle, ise koostada lauseid on neil väga raske.

Teine hüpotees leidis osaliselt kinnitust. Õpetajate arvamused jagunes pooleks, ühed kirjutasid, et õpilaste eesti keele oskus ei ole eriti muutunud, teised aga vastupidi kirjutasid, et õpilaste keeleoskus tase on nõrgem.

Kolmas hüpotees ei leidnud tõestust. Vanemate küsitlusest selgus, et oma laste jaoks valitakse tavaklass peamiselt järgmistel põhjustel: perekonnas keegi ei oska eesti keelt ning ei saa oma last õppimises aidata; tava- ja keelekümbusklassil ei ole mingit vahet ning haridust tuleb omandada oma emakeeles, sest ainult siis on see kvaliteetne.

Sisendkeeleoskus

Mahajäämus Eesti ülejäänud keelekeskkondadega võrreldes on suur juba kooliteed alustades. Kui Lõuna-Eesti linnades räägib suur osa 1.klassi õpilastest eesti keelt vabalt ning Tallinnas on selliseid lapsi kuni kolmandik, siis Narva tavaklasside õpilased ei saa ka lihtsast eestikeelsest küsimusest aru ning vajavad tõlget. Ainult siis, kui olid esitatud lisaküsimused ja kõik tõlgitud vene keelde, suutsid lapsed vastata. Õpilased olid väga passiivsed ja vastasid peamiselt kõik koos ja ühesõnaliselt. Vähem kui pool õpilastest oli suuteline vestluses osalema. Kuigi kõikides Narva lasteaedades toimub eesti keele õpe ja osades on sisse viidud ka keelekümbus, on tulemused kesised.

Keelekümbusklassi õpilased vastasid kohe esimesele küsimusele. Nemad ei vajanud venekeelset tõlget. Samuti olid need õpilased palju aktiivsemad ja julgemad, mõned püüdsid vastata täislausetega.

Keeleline areng eesti keeles õppeaasta jooksul

Uurimuse lõpposa toimus 2015. a kevadel aprillikuu lõpus-maikuu alguses. Nii tava- kui ka keelekümbuslaste eesti keele oskus oli märgatavalt paranenud. Lapsed on aktiivsed ja julged keele kasutamisel. Nad oskavad juba ise koostada lihtsamaid fraase ja lauseid. Keelekümbusklassi õpilased vastavad täislausetega ning ei vaja venekeelset tõlget tunni jooksul.

Tavaklassi õpilased püüavad samuti vastata õpetaja küsimustele täislausetega, kuid see alati ei õnnestu ning nemad vajavad pidevat tõlkimist vene keelde. Tavaklassides ei pöörata tähelepanu metoodilistele vajadustele, puuduvad „rääkivad seinad“, arusaamisstrateegiate arendamise asemel toimub pidev tõlkimine. Õpilaste (ja ilmselt ka nende vanemate) suhtumist eesti keelde näitab lonkav distsipliin.

Õpetajad eesti keele oskusest ja õpetamisest

Narva eesti keele õpetajate ootused õpilaste eesti keele oskusele on väga madalad. Kirjelduse järgi vastavad need B1- keeleoskustasemele. Vastavad ootused ei küüni kirjakeele valdamiseni, mis võimaldaks töötada Eestis juhtivatel töökohtadel. Õpetajad koostavad tihti ise töölehti lisaks ametlikule õppevarale. Põhiliste

probleemidena nimetati õpilaste vähest sõnavara, kodupoolset huvipuudust (ehk madalat staatuslikku suhtumist eesti keelde), eesti keele tundide vähesust ja õppekava raskust (neljandik õpe Eesti keele oskus lastel ei ole eriti paranenud, konkreetseid põhjuseid õpetajad välja tuua ei oska).

Suurimaks probleemiks on õpetajate arvamusel eesti keele tundide arv nädalas ning linnas sobiva keelekeskkonna puudumine. Vähe sellest, et keelt õpetatakse koolis, see vajab pidevat praktiseerimist. Samuti kõik õpetajad kasutavad isekoostatud töölehti tundides. Autori arvates ei ole normaalne, sest riikliku õppekava järgi koostatud õpik ja töövihik peavad sobima laste jaoks, et nende järgi võiks tõesti õppida. Õpilaste oskused tavakoolis piirduvad tihtipeale rutiinfraaside ja õpetajast arusaamisega.

Veerand õpetajatest endid erialaselt ei täienda.

Vanemad eesti keele oskusest ja õpetamisest.

Tavaklasside vanemate ootused eesti keele oskuse kohta on madalad, samas peetakse vene keelt palju olulisemaks kui eesti keelt. Konkreetsele küsimusele eesti keele vajaduse kohta mainiti, et eesti keelt peab oskama (mis näitab ennekõike riigipoolset sundi / nõuet, aga mitte keelelist lõimumist). Enamik vanemaid hindavad oma laste tagasihoidlikku eesti keele oskust rahuldavalt; 15 vanemat arvavad, et laste eesti keele oskus on hea; mõnede vanemate arvamusel on nende laste eesti keele oskus väga hea ja suurepärase.

Keelekümblusklassi õpilaste vanematel on keelelised ootused suuremad. Vanemad valisid keelekümblusklassi oma jaoks peamiselt selleks, et laps saaks omandada nii ema- kui ka eesti keelt samal ajal. Samuti kui keelekümblusega alustada esimesest klassist või isegi lasteaiast, on see kergem kui hiliskeelekümblus. Valiku põhjendusteks oli ka eesti keele oskuse vajadus edasiõppimiseks ja töötamiseks Eestis ning keelekümblusklassis on olemas vajalik keelekeskkond. Ka probleeme nähakse tava- ja keelekümblusklassis erinevalt: tavaklassis sõnavara vähesus, keelekümblusklassis vead grammatikas, mis näitab oluliselt kõrgemat keeletaset.

Antud uurimust võiks jätkata lasteaedades, et selgitada 5-6 ja 6-7 aastaste laste eesti keele oskust välja. Kuna algteadmisi eesti keelest lapsed saavad lasteaiast, siis on väga tähtis uurida kuidas toimub eesti keele õpe seal ning milliseid meetodeid rakendatakse.

LISAD

Lisa 1

Hea õpetaja!

Teie ees on anonüümne küsimustik teemal “1. klassi õpilaste eesti keele oskusest”, oleksin väga tänulik, kui Te leiaksite aega selle täitmiseks.

1. Mitu õpilast on Teie rühmas?

2. Mis on Teie arvates keeleoskus? (märgike ära kaks kõige olulisemat punkti)

- õpilane saab aru lihtsatest fraasidest ☐
 - õpilane oskab kasutada keelt igapäevastes tegevustes ☐
 - õpilane suudab vaadata eestikeelseid saateid ☐
 - õpilane kasutab keelt sõpradega või pereliikmetega suhtlemiseks ☐
 - õpilane loeb ladusalt ☐
 - õpilase sõnavara ületab ainekavas ette nähtud mahu ☐
 - saab eestlastest ainekava sõnavara piires aru ☐
 - muu _____
-

1. Millist õppevara Te kasutate eesti keelt õpetades? (tehke ristike sobivate vastuste juurde)

- põhikooli riikliku õppekava järgi ette nähtud õpikud ja töövihikud ☐
 - ise koostatud töölehed ☐
 - õuesõpe ☐
 - eestikeelsed filmid ja raadiosaated ☐
 - ajalehepildid ja artiklid ☐
 - muu _____
-

2. Kuidas Teie täiendate oma teadmisi ja oskusi eesti keele õpetamise alal? (tehke ristike sobivate vastuste juurde)

- loen vastavat õppekirjandust ☐
- osalen täienduskoolitustel ☐
- suhtlen oma kolleegidega sellel teemal ☐
- suhtlen lapsevanematega sellel teemal ☐

**3. Millised probleemid esinevad Teie arvates lastel eesti keele õppimisel?
(märgike ära kaks kõige olulisemat punkti)**

- sõnavara ei ole piisavalt lai ☐
 - puudub vajalik keelekeskkond ☐
 - puudub huvi eesti keele vastu ☐
 - perekond ei toeta keele õppimist ☐
 - õppekava vajab muutmist ☐
 - on vaja rohkem eesti keele tunde koolis ☐
 - muu ☐
-

4. Kuidas Te hindate õpilaste eesti keele oskust? (tehke ristike sobivate vastuste juurde)

- õpilase sõnavara on lai sõnavara (50-100 sõna) ☐
 - õpilane saab õpetajast aru ☐
 - õpilane oskab häälega lugeda ☐
 - tunneb loetellu sobimatu sõna ära ☐
 - on omandanud rutiintegevustega seotud sõnavara ☐
 - muu ☐
-

5. Kas Teie klassi õpilased tunnevad eesti tähestikku?

- jah ☐
- ei ☐
- tunnevad ainult trükitähti ☐
- tunnevad nii trüki- kui ka kirjatähti ☐

6. Kas õpilased keskenduvad antud ülesandele? (Kui Teie vastus on negatiivne, palun põhjendage)

- jah, keskenduvad ☐
 - ei, ei keskendu ☐
-

7. Kas 1. klassi tulnud õpilased oskavad suhelda kasutades lihtsamaid sõnu ja väljendeid? (Kui ei oska, kirjutage palun, mis põhjus sellel võib olla?)

- Jah, oskab ☐
 - Ei, ei oska ☐
-

8. Mida Te vajate eesti keele edukaks õpetamiseks koolis?

**9. Kas eesti keele oskus 1. klassi õpilastel on paranenud viimase 5 aasta jooksul?
Kuidas see väljendub?**

Tänan Teid vastamast!

Lisa 2

Lugupeetud vanemad!

Teie ees on anonüümne küsimustik teemal “1. klassi õpilaste eesti keele oskusest”, oleksin väga tänulik, kui Te leiaksite aega selle täitmiseks.

1. Mis on Teie arvates keeleoskus?

- õpilane saab laihtsamatest fraasidest aru ☐
- õpilane kasutab eesti keelt igapäevastes tegevustes ☐
- õpilane vaatab ja saab eestikeelsetest saadetest aru ☐
- õpilane kasutab eesti keelt oma sõprade ja pereliikmetega suheldes ☐
- muu _____

2. Miks Te olete valinud tavaklassi/keelekümbelusklassi oma lapse jaoks?

3. Kui tähtis on Teie arvates eesti keele õppimine? Miks?

- Väga tähtis ☐
- Tähtis ☐
- Mitte eriti tähtis ☐
- Ei ole tähtis ☐
- muu _____

4. Millised probleemid esinevad Teie arvates lapsel eesti keele õppimisel?

5. Kuidas Te hindate oma lapse eesti keele oskust?

- Suurepärane ☐
- Väga hea ☐
- Hea ☐
- Rahuldav ☐
- Mitte rahuldav ☐

Täna Teid vastamast!

Summary

According to the author, the theme of this thesis is topical because the assessment of the skill of the Estonian language at the beginning of the first form shows how ready the children are to study the language according to school's study programme and what difficulties they might face. The ascertainment of the teachers' and parents' viewpoints regarding the skill of the Estonian language and teaching is necessary in order to clarify what problems children face while learning the Estonian language.

The aims of the thesis were:

1. To research the skill of the Estonian language of the first-year pupils on the example of Narva Language Lycée (Narva Keeltelütseum).
2. To research the opinions of the teachers teaching the Estonian language to first-year pupils at Narva Language Lycée about the skill of the Estonian language of these students.
3. To research the opinions of the parents of first-year pupils of Narva Language Lycée regarding the need of the Estonian language as well the need for traditional or language immersion class.

The aims were achieved in the course of the research. At Narva Language Lycée, a research was conducted among the first-year pupils in order to ascertain their skill of the Estonian language, the opinions of parents and teachers about the teaching and the skill of the Estonian language were also researched.

The hypotheses of the thesis were:

2. The skill of the Estonian language of the pupils with Russian as their mother tongue and the pupils of language immersion class is equal.
4. Teacher are satisfied with the pupils' skill of the Estonian language.
5. Parents choose a traditional class for their children because they do not regard the skill of the Estonian language necessary.

The first hypothesis was not proved. The language skill of the language immersion class meets the requirements of the language skill level A1. They are more courageous to use the language than the pupils of traditional class, they themselves form simpler phrases and sentences. The language skill level of the pupils of traditional class is weaker. They

mostly use earlier learnt sentence patterns, it is very difficult for them to form sentences themselves.

The second hypothesis was partially proved. The result was fifty-fifty, it means that half of the teachers wrote that the skill of the Estonian language of the pupils had not changed, and another half, on the contrary, wrote that the language skill level of the pupils was weaker.

The third hypothesis was not proved. It was ascertained that a traditional class for children is mostly chosen on the following reasons: no-one can speak the Estonian language in the family and that's why cannot help a child in studies; there is no difference between a traditional and a language immersion class, and children have to be educated in their mother tongue because only in this case it is quality education.

Materjali allikad:

Euroopa keeleõppe raamdokument. Õppimine, õpetamine ja hindamine.

www.hm.ee/index.php?popup=download&id=5700 (viimati külastatud: 23.01.2015)

Koolieelsed lasteasutused:

Koolieelse lasteasutuse riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/13351772>
(viimati külastatud: 06.12.2014)

Koolieelne lasteasutus Potsataja

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/potsataja/index.php?option=com_content&task=view&id=2&Itemid=51 (viimati vaadatud 30.04.15)

Koolieelne lasteasutus Päikene <http://paikene64.ee/> (viimati vaadatud 30.04.15)

Koolieelne lasteasutus Karikakar

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/karikakar/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50
(viimati külastatud: 14.04.2015)

Koolieelne lasteasutus Kuuseke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/kuuseke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50&lang=estonian (viimati külastatud: 14.04.2015)

Koolieelne lasteasutus Kirsike

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/kirsike/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50
(viimati külastatud: 14.04.2015)

Koolieelne lasteasutus Käoke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/kaoke/index.php?option=com_content&task=blogcategory&id=1&Itemid=87 (viimati külastatud: 14.04.2015)

Koolieelne lasteasutus Marjake <http://www.marjake.ee/ee/lasteaiast/> (viimati külastatud: 14.04.2015)

Koolieelne lasteasutus Ojake

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/ojake/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50
(viimati külastatud: 14.04.2015)

Koolieelne lasteasutus Põngerjas <http://www.pongerjas.edu.ee/> (viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Sädemeke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/sademeke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50
(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Tuluke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/tuluke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Vikerkaar <http://vikerkaar.ucoz.net/> (viimati külastatud

02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Kaseke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/kaseke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Kakuke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/kakuke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Kuldkalake

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/kuldkalake/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

[0](#) (viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Muinasjutt

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/muinasjutt/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

[0](#) (viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Pingviin

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/pingviin/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Punamütsike <http://punamutsike.narva.ee/et> (viimati külastatud

02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Pääsuke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/paasuke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50&lang=estonian

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Sipsik

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/sipsik/index.php?option=com_content&task=view&id=1&Itemid=124

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Tareke

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/tareke/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Cipollino

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/cipollino/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50

(viimati külastatud 02.05.2015)

Koolieelne lasteasutus Väikevend

http://lasteaiad.narvakultuur.ee/vaikevend/index.php?option=com_frontpage&Itemid=50 (viimati külastatud 02.05.2015)

Koolid:

Narva Eesti Gümnaasiumi kohta <http://www.maan.ee/?leht=9&rn=75024366> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Kesklinna Gümnaasium <http://www.kesklinna.edu.ee/index.php/gumnaasiumi-kohta> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Soldino Gümnaasium <http://www.soldino.edu.ee/index0.php?page=6> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Paju Kool <http://www.paju.edu.ee/et/node/24> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Vanalinna Riigikool <http://www.nvrk.edu.ee/new/index.php> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Pähklimäe Gümnaasium <http://pahklimae.edu.ee/index.php?id=1443> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Kreenholmi Gümnaasium <http://www.kreenholmi.edu.ee/> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva 6. Kool http://www.narva6.edu.ee/___test/ (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Peetri Kool <http://www.peetrikool.edu.ee/> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Õigeusu Humanitaarkool <http://www.ortschool.edu.ee/index.php?page=koolist> (viimati külastatud 20.05.2015)

Narva Täiskasvanute Kool <http://ntk.edu.ee/> (viimati külastatud 20.05.2015)

Põhikooli riiklik õppekava <https://www.riigiteataja.ee/akt/13273133> (viimati külastatud: 06.12.2014)

Riigieksamite statistika 2013/2014. õa <http://www.haridussilm.ee/> (viimati külastatud: 23.01.2015)

SA Innove <http://kke.innove.ee/kkk> (viimati külastatud: 23.01.2015)

Statistika <http://haridussilm.ee/> (viimati külastatud 02.05.15)

Tammemäe Tiiu: Kahe- ja kolmeaastaste eesti laste kõne arengu tase Reynelli ja HYKS testi põhjal ning selle seosed koduse kasvukeskkonna teguritega. Doktoriväitekirj
http://www.google.ee/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=15&ved=0CDIQFjAEOAo&url=http%3A%2F%2Fait.tlulib.ee%2F52%2F1%2Ftammemae_tiiu1.pdf&ei=ZYXnVM2jAciqygPsvoLoCA&usg=AFQjCNEIAb5FBI5YiM3PTRvKSYJHL26KIA&sig2=n7L4xRyKG10ZlhMhYbiB

[uQ](#) (Viimati külastatud: 21.02.2015)

Vabariigi Valitsuse 01.09.2014. a määruse nr 23 põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 66 lõike 2 ja Narva Linnavolikogu 29.06.2000. a määrusega nr 36 kinnitatud Narva linna põhimääruse punkti 10.2.2 alapunkti 2 alusel

<https://www.riigiteataja.ee/akt/422082014021> (viimati külastatud: 23.01.2015)

<http://pr.pohjarannik.ee/?p=11045> (viimati külastatud: 22.01.2015)

Kirjandus:

Hausenberg, A-R., Kikerpill, T., Rõigas, M., Türk, Ü 2004. *Keeleoskuse mõõtmine*. Tallinn

Karlsson, Fred 2002. *Üldekeeleteadus*. Tallinn.

Narva Keeltelütseumi põhikooli kooliõppekava

Narva Keeltelütseumi 1. klassi eesti keele ainekava

Rannut, Ülle 2000. *Varane eesti keelekümbel ja eesti keel kui teine keel 1. klassis*. Tallinn

Rannut, Ülle 2003. *Mitteverbaalsed strateegiad ja keeleline rikastamine teise keele õppes*. Tallinn

Rannut, Mart, Rannut, Ülle, Verschik, Anna 2003. *Keel, võim, ühiskond*. Tallinn

Rannut, Ülle 2005. *Keelekeskkonna mõju vene õpilaste eesti keele omandamisele ja integratsioonile Eestis*. Tallinn